

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31. III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 100 D. POLUGOD. 50. D.
ČETVRTGOD. 25 D. POJEDINI BROJ 2. D.

Naase, venišma!

Kad je naš narod prije 3000 godina izašao iz Micrajima, da se vrati u zemlju otaca, nije ga Mojsije poveo ravnim i kratkim putem. Veliki vodja i učitelj razumio je, da taj narod još nije znao za slobodu na vlastitome tlu. Treba ga prije povesti kroz dugi i teški Midbar i dovesti do Sinaja, da tamo primi Ol-hatora, svjedodžbu zrelosti i sposobnosti za ulazak u domovinu.

U toj je školi Midbara propala jedna cijela generacija, jer se pokazala nedoraslom za veliko djelo oslobodjenja. Generacija, koja nije gledala naprijed, prema cilju, gore, prema Sinaju, nego je gledala natrag; generacija, koja je žalila, što je ostavila galut Micrajima i žudila za loncima punima mesa, što ih je primila pod udarcima biča i uz cijenu sramnog, živinskog robovanja; generacija, koja je plesala: oko zlatnog teleta, dok se Mojsije hrvaao sa svojim Bogom, da od njega dobije za svoj narod najveće blago: Aseret Hadibrot, Toru; ta i takova generacija nije se smjela pustiti u zemlju otaca, njoj je valjalo zakrčiti put do Cijona.

Postidjen, razočaran i skršen spoznao je Mojsije: »Am kše oref, tvrdokoran je to i nepopravljiv narod.«

A Bog mu odgovori: »Nezahvalan je i nedostojan tvoj narod. Vajišman Ješurun, vajivez«. Ako mu se uzde samo malo popuste, ako pritisak samo malo prestane, uzjoguni se i uzobijesti.«

Mojsije nije u taj čas znao naći ni jedne riječi obrane za svoj narod. Bog se rasrdi i reče: »Uništiti ću ih jednim mahom!«

Za čas, cijeli se narod našao u unutrašnjosti brda Sinaja, da tamo bude živ zakopan. I reče Mojsije Bogu:

»Što će biti sa Tvojom Torom, ako uništiš moj narod? Kome ćeš je dati, da je nosi kroz svijet? Ako si već odlučio, da taj narod uništiš, pitaj ga prije, nije li voljan, da primi na sebe veliko breme Tore, ukini smrtnu osudu, ako odgovor bude glasilo: Primamo.«

I Bog poslušao Mojsiju i stavi na narod sudbonosno pitanje: »Ako Vas pomilujem i poklonim vam život, hoćete li primiti moju Toru, hoćete li je čuvati i braniti, hoćete li po njoj živjeti i raditi? Hoćete li je ljubiti svom dušom svojom, svim srcem i svim imetkom, hoćete li je vršiti u svakom slučaju i položaju, kad radite i kad mirujete, u kući i izvan kuće, po danu i po noći, u svako vrijeme i svakom zgodom?«

Weizmannov apel za šekel

Cijonističkim zemaljskim i zasebnim Savezima.

Dragi sumišljenici!

Osjećam dužnošću, da Vam u jednoj prešnoj stvari upravim nekoliko ozbiljnih riječi, kojima ćete Vi, nadam se, posvetiti potpunu pažnju.

Zbog nutarnjih i vanjskih razloga držim, te je bezuvjetno nužno, da naredni kongres poda nepobitno svjedočanstvo o snazi naše organizacije, snazi, koja se s pravom od nas očekuje i koja je potrebna za dalji uspjeh našega rada. Prije nego što će Egzekutiva i Akcijoni Komitej istupiti pred cijonističku javnost sa svojim planovima obzirom na kongres, mora da se uredi sve, što će moći zajamčiti, te će kongres spolja biti što reprezentativniji i da će brojem svojih delegata i po broju izbornika, koji će biti na njemu zastupani, biti nesamo ravan prošlom kongresu, nego da će ga i nadmašiti.

U ovaj čas ne postoji za odgovorne organe cijonističkoga pokreta važnija zadaća od ove. Vjerovao sam, da je zbog atmosfere, u kojoj se razvija cijonistički rad, opravdana nada, te će trud oko kvantitativne izgradnje naše organizacije sticanjem novih članova i plaćalaca šekela uroditi ponajboljim plodom. Nakon moga povratka iz Palestine uvjerio sam se, da tome nije svagdje tako, i da nažalost zbog toga, što su u prošloj godini zatajili mnogi savezi, postoji ozbiljna sumnja, hoće li se moći postići oveći broj delegata za naredni kongres. Budući da smo i ja i Egzekutiva zabrinuti zbog uspjeha kongresa, o koji se vežu velike nade, uvidio sam, te je potrebno, da na Vas cijenjeni sumišljenici, upravim poziv,

da uznastojite te bi Vaša organizacija na 14. kongresu bila zastupana delegacijom, koja će brojčanom snagom u najmanju ruku dostići zastupstvo na 13. kongresu.

Pozivam Vas, da podvostručite i potrostručite trud oko raspčanja šekalim i da upotrebite sva sredstva javne i individualne propagande i da svakoga cijonistu, od vrhovnoga vodje do obična radnika u pokretu, stavite u red aktivnoga rada za šekel, kako bi se zasigurno postigao taj cilj.

Držim te se smijem da nadam, da Vi vršite svoju dužnost, pa Vas molim, da me doskora izvijestite o vjerojatnom rezultatu šekelske akcije u Vašem Savezu.

Srdačnim cijonskim pozdravom

Vaš odani

Ch. Weizmann

predsjednik Svjetske Cijonističke Organizacije

Cio narod odgovori jednim, gromkim glasom: »Naase, venišma« — »Izvršiti ćemo! Daj, da čujemo Tvoju Toru!«

Brdo se streslo pod silom riječi toga zavjeta. Oblaci crne noći se rasplinuše, nebo se razvedri i narod vidje, kako Mojsije, obasjan sjajnim sunčanim zrakama, silazi niz brdo i nosi u ruci dvije ploče, Aseret Hadibrot, Toru.

Put do Cijona bio je sada narodu otvoren.

Pokatkada narod je popustio u svojoj gorljivosti za Toru. Onda je uvijek bio u životnoj opasnosti. Kad je Toru posve zapustio, izgubio je svoju kuću na Cijonu, svoj dom, svoju slobodu. Onda se grčevito držao svoje Tore, da je nosi u Jabne, u Suru, u Pumbaditu i dalje, uvijek dalje kroz Galut.

Dobro je, da se u ovim danima šavuo-ta sjetimo naše istorije. Ako u njoj listamo, vidjet ćemo jednu ravnu, jedinstvenu liniju. Tora, Cijon, to je za nas Mekor Hajim, vrelo, uvjet i bit života. Vjernost

prema sebi, naša gorljivost i požrtvovnost! Vičemo: Venišma. A zaboravljamo, da prije toga stoji: Naase!

Nitko nam nije nezasluženo, poklonio, na papiru, pravo na židovsku narodnu domaju u Erec Jisraelu. I nitko nam domaju ne može i ne će sagraditi. Stoji do naš samih i samo do nas. Vjernost naša donijela nam je priznanje. I samo vjernost može nam donijeti ispunjenje. Ali ne vjernost u mislima i na riječima. Nego vjernost na djelu, u radu, u životu, vjernost, odlučnost, radinost i požrtvovnost u svakodnevnom sitnom radu, u nošenju malenih kamičaka, iz kojih će da nastane danas sutra velebna, naša, kuća na Cijonu.

Sve dosadašnje tekovine, političke, moralne i materijalne, u Erec Jisraelu, priznavanje našega prava i izrazi simpatija, porast našega ugleda, izgrađivanje sve gušće, sve bolje i sve ljepše mreže naših pozicija, sve je to, beziznimno sve, zasluga Cijonističke Organizacije. To je

sasvim tačno i sasvim jasno. Treba da se samo pitamo: što bi bilo, da nije bilo Cijonističke Organizacije? Morat ćemo odgovoriti: ništa od svega toga. Odatle slijedi, da nam je prema našim idealima i tradicijama to potreba, baza našega života i opstanka, put i most u budućnost. Skrenemo li s toga puta lijevo ili desno, napustimo li našu bazu, prekidamo li nit prošlosti, tada ugrožavamo našu sadašnjost i uništavamo našu budućnost.

Ne radi smrtnoga straha, nego u času velike nužde, narod je jednim mahom, instinktivno spoznao i razumio, da mu je potrebna Tora. I, logično, narod je rekao: »Primamo je«, a da je još nije poznao. Nije ni bilo vremena za opširnu diskusiju, za podrobno obaviještavanje i upućivanje. Trebalo je brzo odlučivati, pa je narod rekao, bez promišljanja i bez skrovitih misli: »Naase!« Izvršit ćemo! A sada hoćemo da čujemo Tvoju Toru, reci nam je, venišma, hoćemo da čujemo, što nam je raditi.

Od onda, kroz tolika tisućljeća, mi smo imali prilike i vremena, da upoznamo Toru u cijelome njezinome opsegu. Veliko je to i divno zdanje, krcato svim mudrostima uzvišene etike i socijalne pravde, na kojima bazira sreća, napredak i kultura čovječanstva. Čini se, kao da više nijesmo u stanju, da pregledamo to cijelo blago. Preskačemo pojedine stranice, zaboravljamo cijele odlomke, zanemarujemo mnoga poglavlja. Postajemo nedosljedni, krivudamo na našim putevima, omalovažujemo naše dužnosti, ravnodušni smo. Hoće nam se zabave oko zlatnog teleta. Vajišman Ješurun, vajišman. Čim pritisak tu i tamo malo popusti, zapadamo u staru pogrešku, uzio-gunimo se. Am kše oref.

I uvijek ponovno srljamo tako u životnu opasnost.

Nakon dugotrajnog besciljnog lutanja sjetili smo se, da nam se valja vratiti našem vrelu života: Tori, Cijonu. Povratak k židovstvu i povratak u židovsku zemlju. Počeli smo se opet penjati k Cijonu. Herzl nam je pokazao put. Prevaljivali smo ga polako, sred najvećih napora i poteškoća. Od nekoliko zadnjih godina penjemo se nešto brže. Balfourova deklaracija, Jewish Agency, osnutak

lijepih, novih kolonija u Erec Jisraelu, otvorenje Jevrejskog Universiteta u Jerušalajimu, to su nekolike etape na putu uspinjanja na Cijon. I već mislimo, da smo na konju. Već mislimo, da je doba slave i veselja, doba odmaranja i razgovaranja. Već popušta Cijonistička Organizacija velika, brojna, ugledna i jaka, preduvjet za židovsku narodnu domaju u Erec Jisraelu. I nema prešnije i važnije zadaće, nego li je jačanje Cijonističke Organizacije. To osjećamo osobito snažno u oči XIV. kongresa. Nije sve onako i ne ide onako kako bi trebalo. Imade mnogo propuštenih zgoda i mogućnosti, jer nam je nedostajalo sila i sredstava za tako veliku zadaću. Nijesmo izdržali tempo. Javlja se neprijatelj, a imamo ih mnogo, množe se napadaji, gomilaju se poteškoće. Kongres treba da riješi sve te mnogobrojne i teške probleme, što se pojavije na obzorju. On će ih moći riješiti samo onda, ako bude velik i jak. A moći će to biti samo onda, ako će za njime stajati velika i jaka Cijonistička Organizacija. Ona to danas nije, barem ni izdaleka u onome opsegu, kako bi bilo potrebno i kako bi bilo moguće. I imademo samo vrlo malo vremena, jedva petnaest dana, da to popravimo.

Razumiju li naši prijatelji, razumiju li prijatelji izgradnje Erec Jisraela, da je skrajnji čas, da jednom učinimo nešto i za jačanje Cijonističke Organizacije? Da je potrebno, da i brojem šekela dokažemo, da je cijonizam organizovao u cilju izgradnje Erec Jisraela sve pozitivne jedinice u židovstvu? Na bedeme, na frontu, na posao oko prikupljanja šekalima svi oni, koji misle, te imadu prava, da se zovu cijonistima! Prikupljajte šekalime, neznatne i jeftine, danas nema veće, važnije i svetije dužnosti za cijonista! Svaki je cijonista pozvan, da u tome saradjuje, nijedan cijonista nema prava, da stoji po strani, da čeka i gleda, kako će drugi taj posao svršiti! Ako svaki cijonista poradi u svome krugu na prikupljanju šekalima, brzo ćemo lako i vrlo uspješno svršiti ovu akciju. Bit će to na čast svakome od nas, svakoj našoj mjesnoj i cijeloj našoj zemaljskoj organizaciji. Ako taj posao dobro i valjano svršimo, svi će nam cijonističke poslovi, svaka akcija za iz-

ravnu korist izgradnje Erec Jisraela, u buduće mnogo lakše i bolje uspjevati.

Predsjednik Cijonističke Organizacije, koji nam je donio Balfourovu deklaraciju, Jewish Agency i Jevrejski Universitet u Jerušalajimu, Hajim Weizmann, apelira na svakoga Židova, da pomogne u prikupljanju šekalima. Svaki savjesni Cijonista, — a svi bi Cijonisti napokon trebali biti ne samo svijesni, nego i savjesni —, znat će, da je sada pitanje njegove lične časti, da se odazove tome apelu, da izvrši svoju dužnost!

Lav Stern.

Ozbiljni časovi

Piše: dr. Julije Dohany.

U nas Židova vladaju obzirom na građanske vrline i mane isti odnosi, jednaki pojmovi kao i kod drugih. Pretežita većina građana polazi sa malogradjanskim mirom svojim putem i prepušta »polifizovanje« većinom grupi građana, koje naziva na pol s respektom, a na pol s ironičnom obzirnošću »političarima«. Pod tim misle većinom ljude, koji nemaju drugih briga, no da politiziraju.

Mi Židovi imademo u našoj toliko staroj potrebi za mirom naročitu naklonost prema malogradjanskoj udobnosti, a to nam oni, koji vladaju, računaju u građansku vrlinu. Uzmognemo li samo na kratko vrijeme da nesmetano koracamo našim putem, bit ćemo ubrzo gotovi da smatramo, te je sve najbolje uređeno i udešeno. I s malogradjanskom nestrljivošću hoćemo da odbijamo sve, koji smetaju našem optimizmu.

Tipično je, kako velik dio cijonističke javnosti reagira na akciju Jabotinskijeve grupe. U ovome listu označio je nedavno jedan članak cijelo djelovanje te grupe kao političko »nezrelo«. Ta lako je, da se slavjenoga Jabotinskoga, do nedavno još člana Egzekutive, a s njime i vrlo urvažene englesko-židovske žurnaliste, cijelo uredništvo uglednog lista »Jewish Chronicle« pred onima, što stvar nikako ne znadu, označi kao »nezrele« i da se time učini suvišnim svako razmišljanje o njihovim mislima, poticajima i argumentima!

U mislima onih, koji danas smatraju, suvišnim svako »polifiziranje« igra svakako veliku ulogu okolnost, da je lord Balfour član engleske vlade, i da bi prema tome bilo neumjesno praviti toj vladi opoziciju ili energičnije s njome govoriti, jer uopće nemamo ni-

Šavuot

Godinu za godinom vraćaju se dani istaknuti i obilježeni, da nas istrgnu iz svakidašnjega toka i da nam u odmoru i počinku svetačkome dadu tračak spoznaje onoga, što je nad svakidašnjicom. Kroz čitavu se godinu redaju ti dani, svaki ponešto drugačiji, a ipak svi u jednome jednaki: jednaki po tom, što nas pune svečanim, izvanrednim osjećajem, kojim se penjemo do onoga stepena, gdje se širi vidik nad životom i njegovim odnosima; a različni po tom, što svaki takav dan po svom baštinjenom značaju otkriva jedan dio života i čitavoga bogatstva, dio različan od drugih, a ipak povezan s njima u čvrstu cjelinu. I proživimo li kroz čitavu godinu čitav red tih obilježenih dana, čitav niz svetaca naših, onda će nam na svaki svetac kapnuti po kapljica čuvstva u dušu, zasjati po iskrica jedne spo-

znaje židovstva, ne samo razumske, nego pune osjećaja i topline.

Nije stoga čudo, što nacionalno židovstvo našavši pred sobom mjesto zdravoga iskonskog židovstva na jednoj strani ukočenu ortodoksiju, a na drugoj asimilatorsku pustoš, nastoji da opet doživi taj red svetaca, da oživi njihovo značenje i da im dade topline i sadržaja. Iz dva vrela crpe tude nacionalno židovstvo: u jednu iz nepresahnjivoga izvora tradicije, predaje davnih naraštajeva, jakih i bogatih židovskim osjećajem; a u drugu iz svojega života, iz svojih problema i muka, iz svojih pitanja i odluka. Napajan tom dvostrukom živom vodom svaki svečan dan dobiva opet značenje za nas, biva živ i životvoran.

Šavuot, sedam sedmica iza izlaska iz Micrajima i sedam sedmica iza početka žetve — dan objave Božje na Sinaju i jedan od šaloš-r'galim, od triju hodočašćenja u Jerusolimu, na koji su djeca Jisrae-

lova prinobili u hramu prvijence žetve. Taj dvostruki značaj, jedan osnovan na prirodnom bivanju — zahvala Bogu za dovršetak žetve, a drugi na osnovu natprirodne objave na Sinaju, bio je naravan u Palestini, dok su ratarski praoci naši zaista prinobili prvijence žetvene u Jerusolimu, hvaleći i slaveći pritom Boga, koji im dade deset zakona, temelj čudoredja, i koji im objavi čistu vjeru, te su se njome odlikovali ispred svijtu plemena i naroda.

Znamo, kako je bilo poslije: kako se sve većma gubio značaj žetvenoga veselja, kako se sve jače naglašavala objava zakona, odredaba, stega. Ali ne smijemo zaboraviti, da je još kroz vijekove živjela ona iskrena snaga, koja se nije zadovoljavala pustim preuzimanjem predaje, nego je baštinu prelijevala i natapala svojim bićem. Praoci naši u djetinjoj iskrenosti, u velikoj slobodoumnosti i u ponosnoj spoznaji, da je sve ono novo što oni do-

kakove političke moći i mora da smo zadovoljni, da nam Engleska pomaže i daje, što smatra da nam može i smije da daje.

Oni, koji ovako govore, osjećaju vrlo intenzivno, što je Talleyrand rekao o svakoj alijansi: «U svakoj alijansi mora biti jedan čovjek i jedan konj, i tko sjedi u sedlu, uvijek će drugoga jašiti». Oni misle, da u odnošaju prema Engleskoj ne ćemo nikada sjediti na konju. Oni, te tako govore, nazivaju se realnim političarima, koji »hoće prije da rade, a da istom onda govore«, u profimbi prema onima, koji, kao grupa Jabotinskoga, a sad što više i Stricker, »umjesto da rade, politiziraju».

Je li tome doista tako? Ili postoji li otvoreno ranjavo pitanje za sve nas, o kome mora da govorimo i vijećamo, koje se ne tiče samo političara, već koje sačinjava goruće pitanje cijeloga židovskoga naroda?

Već vijekovima mi smo Židovi vazda oni, koji reklamiraju i koji se tuže. Shaw veli u »Back to Metusalem«, da će napredna kultura u dalekoj budućnosti oduzeti Židovima sve temelje za tužbe, i da će ih tad jednostavno nestati, jer ih je samo ono neprestano jadikovanje uzdržalo na životu...

To, što smo morali nastupati u toj ulozi, ima svoj razlog u tome, što nigdje nismo kao narod mogli nešto nazvati svojim. Nijesmo poput drugih zahtijevali svoje sopstveno, mi smo tek reklamirali, molili, prosvjedovali. Prvi put rekao je svijet u San Remu u mandatu: »Eto ti, židovski narode, to je tvoje, uzmi ga i drži ga čvrsto u rukama, ne popuštaj, i nikad ti ne će smjeti nitko na svijetu oteći ma samo i jedan komadićak. Ne trebaš više da moljakaš i da reklamiraš, možeš to svakome zabraniti, jer mi velimo, židovski narod ima historijsko pravo na svoju narodnu domovinu u Palestini, i mi ovime uspostavljamo ponovno ovu vezu između naroda i zemlje».

Nebrojeno je puta rečeno, da je time narodna domovina dana cijelome židovskom narodu.

Stoga je mogla vlada Lloyd Georgea reći, da su Engleska i židovski narod mandatom postali »partneri«. Partneri, dakle ravnopravne stranke.

Programatske izjave sadašnjeg ministra kolonija, lord Amery-a sad se živo komentiraju u židovskome novinstvu. Grupa Jabotinskoga i Jewish Chronicle vide u tome daljnje drobljenje i kidanje mandata i Balfourove deklaracije, koji su već jednom bili okljaštreni u Bijeloj knjizi vlade Lloyd Georgea.

daju baštini potrebni nastavak i da se ne protivi duhu objavljenih zakona — nadjoše ime, lijepo i značajno, da njime nazovu sve te nove odredbe, nastale iz naroda, nesvijesno i nehotice, kao u nastavljanju starih zakona, objavljenih na Sinaju. Halaha l'Moše mi Sinaj bijaše ime tim novim odredbama — zakon, objavljen Mojsiji na Sinaju. I čednost i ponos govore iz toga imena: smjerno pokoravanje starim, temeljnim odredbama Mojsijinim i gordi razvitak primljene baštine prema novim potrebama.

Takvi bijahu davni praoci naši: slobodoumni i napredni, pozitivni graditelji novoga na starim temeljima.

A zbog duge galutske bijede izgubi se ova snaga vjere u sebe s poštivanjem predaje. Na jednoj se strani ukočila i skvrčila u pusto oponašanje bez novoga stvaranja, a na drugoj u pusto rušenje i opet bez stvaranja.

I nemoguće je da se ne uvaži poštena, čista bol i duboki čemer Jabotinskoga, kad vidi proces degradovanja naše uloge u Palestini od »partnerskoga naroda« do pravno osiguravane autonomne manjine», kao možda u Poljskoj, Litavskoj i t. d.

Amery rekao je Židovima, da su u Palestini manjina i rekao je nakon toga Arapima, neka budu mirni, jer Židovi sačinjavaju manjinu u Palestini, a »autonomni kulturni slobodni razvitak židovskih općina« ne može konačno da »dade zemlji, koja je nastavana stalnom arapskom većinom karakter »židovske zemlje«. To je bio smisao njegovih riječi.

Poznata je borba, što ju je započeo Jabotinski i Jewish Chronicle protiv tumačenja mandata. Pretpostavljam, da je čitateljima ovoga lista poznato, da je bitnost te borbe protest protiv toga, da se židovski narod ne prikazuje kao posjednik ponovno uspostavljenih i priznatih historijskih prava na zemlju, već kao nacionalna autonomna manjina u zemlji, a poljska, rumunjska, litavska i ostala žalosna »osigurana« prava manjina naučile su nas, da cijenimo ovako pravo u toj zemlji — Palestini.

Neću da ovdje opetujem argumente Jabotinskoga. Sredstva i putevi, koja njihova grupa predlaže za spas prava židovskoga naroda, ne mogu da se rasprave u okviru kratkoga članka. O tome možda drugi puta. Ali ono što ja držim gorućim pitanjem presudnih i sudbonosnih časova i što ja smatram vanredno važnim, da se digne do postulata krajnje nužde i da bude glasno objavljeno po židovskom narodu, koji se sakuplja na kongresu, to je ona tačka pariških zaključaka Jabotinskyjeve grupe koja kaže da se mora jasno i određeno konstatirati i da je pravna formula mandata, koju mora engleska vlada da provede i afirmira u projektu palestinske samouprave: »da u Palestini nijesu dana Židovima prava manjina, a židovskim općinama nije dan autonomni, kulturni i ekonomski razvitak jedne priznate manjine, nego je ovdje židovski narod dobio nacionalnu domaju sa političkim pravima, koja idu narod u vlastitoj nacionalnoj domovini i vlastitoj zemlji, neovisna i neskućena zbog nekog eventualnog pučanstva drugoga naroda, koje se ondje nalazi.

Ono, čega se Jabotinsky boji počinju i Arapi da spoznaju. Prema izjavama Amerya izdao je vodeći organ arapskih nacionalista parolu, da treba napustiti principijelnu borbu i prepinku, pa da treba mogućnost, koju je dala

engleska vlada, da se afirmira arapska većina, iskoristiti za samoupravu.

Budući da engleska vlada hoće da udesi naša prava u samoupravi Palestine na osnovici toga, da li nas u zemlji imade 50.000 ili 200.000, a bez obzira na to, da ovdje naroda što broji 14 milijuna gradi za se domaju i kojemu su kao takovu dana prava, e pa tada će u ovoj samoupravi dakako morali da prodire volja arapske lokalne većine.

Jasno je, da svaka samouprava, koja se na to ne obazire i određuje prava židovskoga naroda u Palestini prema broju tamošnjeg židovskog pučanstva, a ne na osnovu toga, da su ovdje ranije bila internacionalno priznata nacionalna, dakle i politička prava narodu od 14 milijuna, da takova samouprava krnji židovsku nacionalnu domaju i mandat, koji je dobila Velika Britanija.

Tek se je izgubio posljednji odjek zov i opomene Jabotinskyjeve grupe i Jewish Chronicle-a i već se pokazuje da su Arapi ispravno spoznali šansu, koja im se nadaje za borbu protiv židovske nacionalne domaje prihvaćanjem samouprave, kako je Engleska planira.

Narod koji je klikćući od radosti pozdravio renesansu nacionalnoga ponosa, uopće nijedan narod na svijetu nema prava na čast, ponos a ni na život, ako se je odučio, da bude osjetljiv u pitanju stečenih moralnih i materijalnih prava i ako svoje htijenje i istrajnost udešava prema tomu, da li tek imade fizičke sile da brani svoje opravdane zahtjeve. »Što su nesreća i slabost oteći nekom narodu, može da opet osvoji jaka volja i sreća, ali ono što narod dopušta zbog tromosti i kukavičluka ne može nikad više da stekne«. Ovo je rekao mađarski državnik Deak i vječne su to riječi.

Ne radi se ovdje o pitanju legija i ostalih metoda, što se smatraju »Jabotinskyjevim kompleksom«. Obzirom na ta pitanja ne zauzimam ovdje svoje stanovište.

Činjenica jest, da je Weizmann za stvaranja konzervativnoga kabineta u Engleskoj veoma često i na mnogim mjestima držao potrebnim da kaže nešto, što je upravljeno na adresu te britanske vlade: da svaka vlada to više mora da vrši svoje dužnosti, što je jača i da to više mora da ispunja ono, što kaže.

Ovdje je po svoj prilici igrao u njega vidnu ulogu poznati golemi elasticitet engleske politike, koju je on unaprijed energično i srčano zahvatio i kojoj je otvorenjem univerziteta dao nov, visok pijedestal da doda nešto plemenito, visoko postojanosti, koja nije bila

Prinošenje prvijenaca

Iz Mišne Bikurim, odsječak III.

Kako su se donosili prvijenci plodova u Jerusolimu? Stanovnici gradova, što pripadaju jednom okrugu, skupili bi se (prije Šavuota) u glavnom gradu svoga okruga, prenoćili bi na trgu i nijesu odlazili u kuće. Sjutradan ujutru poviknuo im je vodja? »Hajde, da idemo u Cijon, u hram Boga našega!« Oni, što stanovahu u blizini Jerusolima, donášahu svježe smokve i groždje, a oni, što stanovahu podaleko, donášahu suhe plodove te vrste. Žrtveni bik ukrašen maslinovim vijencem i pozlaćenim rogovima hodao je ispred povorke, koja je ovako uz svirku frula išla sve do blizu Jerusolima. Kad je povorka ovamo prispjela, javio se njen dolazak u gradu, a košare ispunjene prvijencima plodova okitiše vijencima. Vodje svećenstva, prvaci levita i upravljači hrama podjoše im pred grad ususret, a kad

primljena suviše velikim oduševljenjem, postojanošću u vršenju obveza. Weizmann se ponio kao državnik. Ali i elan vodje ne podnosi konstantnu najvišu napetost, stvaranu njegovom vlastitom snagom. Snaga i osjetljivost pokreta, jasno objavljenje toga, da Weizman ne izriče tek neku tobožnju volju zajednice i da je štaviše umjetno poliče i potpinuje, nego da zaista postoji živo htijenje židovskoga naroda, da brani svoja prava na život i zemlju, to mora da izbija i izvire iz organizacije i da u odlučnom času daje vodji elan i prema vani presudnu snagu.

Možda je suviše crno gledano, kad Jabotinsky i njegovi drugovi misle, da će za slučaj, kad bi Arapi prihvatili Ameryjevu platformu i kad bi započela samouprava, nastati u Palestini zemlja vječite tužbe o suženju »osiguranih minoritetnih prava Židova« prema polskom i mnogom drugom uzoru i da će židovska manjina biti u bližoj budućnosti izvrgnuta arapskoj većini — ali zaista dopušta elastična Ameryjeva interpretacija mandata, da bi mogla nastupiti takova opasnost, a time i tragično razočaranje posljednjih židovskih nada. Pa ako će se možda doskora i korigirati izjave ministra za kolonije, a to je ipak zahtjev goruče nužde, da na kongresu sakupljeni židovski narod u engleske vlade i Saveza Naroda zatraži konačan i odlučan »stop« u skučavalačkom interpretiranju mandata.

Podjemo li sa gledišta, da će u našoj alijansi vazda Engleska biti u sedlu zaboravljamo, da sva osnovica pokreta i sav nečuveni zahvat Herzla u visinu nacionalne časti i nacionalnoga ponosa, koja se u njegovo doba činila fantastičnom, nijesu proizašli iz bojažljivih procjenjivanja fizičkih sila, nego iz željezne vjere u snagu moralnih ideja i nezauštavljivu struju jednom glasno izrečenih riječi čistoga uvjerenja.

Dopustimo li da u osnivanju naše nacionalne domaje nama upravlja mentalitet nenaružane manjine, a ne osjećaj »partnera Velike Britanije«, tad ćemo vazda u alijansi sa Engleskom biti kljuse, koje se jaši uslijed elastične politike. Postane li eventualno jednom engleska politika elastičnom promijenivši zbog teških briga Velike Britanije na Istoku kurz, koji sada garantuje lord Balfour, moći će samouprava Palestine dovesti dotle, te će arapska većina odlučivati o uvjetima imigracije, da će arapska većina odredjivati, kome da se daju koncesije za osnutak kolonija, općina, škola, gradnju cesta, kanala itd. Onda će u Palestini namjesto »partnera«, koji bo-

ravi na vlastitoj grudi, u svom političkom domu postojati »osigurana« manjina, što se tuži, što protestira i reklamira, baš kao i u Poljskoj, Ukrajini i drugdje, gdje smo također gradili gradove i sela, pa su nas ipak ojerali unatoč internacionalnim ugovorima i usprkos zaštiti Saveza Naroda.

Ne smije se opet zaboraviti, da je Engleska zemlja apsolutne slobode za političku propagandu. Ne valja smetnuti s uma, da utamničeni politik može ondje za kratko vrijeme postati ministrom predsjednikom, da Engleska još i danas pogubljuje irske vodje, da sutra onima, što će preostati dade vladu u njihovoj zemlji; da je Velika Britanija nakon završetka burskoga rata predala upravu zemlje Burima, da danas u Sjevernoj Africi priznaje Egiptu nezavisnost, a na jugu u Kenji konstatirala je nedavno onamo odaslana engleska komisija, da se je sve do sada provodila politika trgovine roblja prema urođenom stanovništvu, koje broji 2 i po milijuna ljudi, pa su mu bila potpuno oduzimana sva ljudska prava.

Naš respekt, kojim cijenimo englesku politiku i tradiciju ne će biti nikako smanjen ako mi, »partner« svečano zatražimo u te Velike Britanije i u Saveza Naroda, da se u interpretaciji prava našega naroda u Erec Israelu jednom za uvijek eliminiira elastičnost.

Sve dotle dok smo mi raštrkani u zemljama, kojima vladaju drugi narodi, zadovoljni malogradjani, abderićani ili manjine, što se tuže ili protestiraju, može da se politika prepusti pojedinim »politikima«. Ali kad narod obzirom na zemlju stupa u odnos naroda prema vlastitoj zemlji, kod hoće da na svojoj grudi bude u svom domu, tu se politika svakoga dana bavi svakim pojedincem, sinom naroda što živi ondje u zemlji, ne pitajući hoće li on da politizira ili se on tome protivi. Zakoni, što se stvaraju poništavaju mu sreću ili mu je grade. Ne će li on da se bavi politikom, bavit će se ona s njime.

Židovi Jugoslavije! Darujte obilne priloge za osnutak jugoslaven- ske halučke farme u Erec Israelu!

stigoše u grad, podigoše se s mnogo poštovanja pred njima obrtnici usred svoga rada i pozdraviše ih riječima: »Braćo naša, muževi iz grada... udjite s mirom!« Uz svirku frula podjoše tada prema Maslinovom brdu. Kad stigoše onamo, uze i sam kralj Agripa* svoju košaru na rame i ponese je u dvoranu hrama. Kad su ovi, što donosiše žrtve stupili u hram, pozdravio ih je zbor levita pjesmom: »Slavim i hvalim Tebe, koji si me podigao i nijesi dao mome neprijatelju, da se veseli zbog nevolje moje.« Golube, što su privezani o košare lepršali oko njih, doprinosoše kao žrtve cijelanice, a sve ostalo darovaše svećenicima. Ali dok je još košara bila na ramenu doprinosnika, čitao je on odsječak iz pete knjige Mojsijeve kap.

26. od rečenice »Ja sam danas objavio do »Aramejac hotijaše da pogubi oca moga«, a onda uze košaru sa ramena držeći je za rubove, dok je svećenik držao svoju ruku ispod košare i dok nije izvršio posvetni zamah zavitlavši predmetom, koji se doprinosi. Iza toga pročitao je doprinosnik odsječak dokraja...

U početku radilo se je tako, te je onaj, što je umio da čita, sam pročitao određeni odsječak, a onome, koji to nije umio, pročitahu drugi, a on je morao da sluša. Ali kad je ovaj postupak mnogima postao neugodan, pa nijesu zbog toga vršili dužnost, da doprinesu prvijence žetve, bje određeno, da se svima bez razlike onaj odsječak biblije čita.

Bogati donošahu svoje prvijence u srebrenim ili zlatnim košarama, siromasi u košarama iz oguljena vrbova šiblja; ove košare zajedno sa plodovima, što su se u njima nalazili, dobili su svećenici.

8 : 5

»U posljednjih 5 godina porastao je broj arapskoga pučanstva u Palestini za 80.000, a židovskoga za 50.000 duša!« (Amery na banketu prigodom otvorenja palestinskog paviljona u Wembley-u).

Prije svega ćemo istaknuti, da je ta izjava engleskoga ministra kolonija, koji se nekom vratio iz Palestine istinita i tendenciozna. Istinita, jer se zaista u posljednjih 5 godina povećalo arapsko pučanstvo u Palestini prema židovskome kao 8:5. Tendenciozna, jer uzima kao bazu razdoblje od 5 godina. (Ako kažemo da je svaka statistika elastična, ne mislimo brojeve, koji su apsolutni, nego dedukciju). Amery-u je bilo do toga, da pokaže, kako izgledaju nade cijonista, da postignu majoritet u zemlji. Zato se poslužio skupnim brojem od 5 godina. Da je uzeo samo posljednju, 1924., morao bi reći (vidi Ruppinovu statistiku u Haarecu od 16. marta o. g.), da je u toj godini porasao broj nežidovskoga pučanstva za 15.000, a židovskoga za 15.300 duša. Taj će se višak od 300 duša povećati u godini 1925., a rast će u daljnjim godinama. Ali i prirodni će porast nežidovskoga pučanstva rasti, ne samo apsolutno, nego i relativno uslijed poboljšanih ekonomskih i zdravstvenih prilika. Židovska će imigracija indirektno povećati broj nežidova u zemlji. Prema tome omjer od 8:5 i ako će se doskora obrnuti, ipak je prikladan kao simbol opomene, da se zakopa jedamput za uvijek nespretna Weizmannova (po njemu uostalom odavna napuštena) rečenica, da će Palestina postati židovska, kao što je Engleska engleska.

Amery je osim toga rekao: »Palestina mora da bude domaja za oba naroda: za arapski i za židovski«. Svakome, tko relativno gleda razvitak Palestine, mora biti jasno, da ako ćemo ikada postići majoritet u Palestini, ne kolonizacijom, kao što je sadanja, nego jednom fantastički velikom (tko zna, kada će to biti...), da će tom majoritetu, postignutom ogromnim naporom i za bezbroj godina, stajati nasuprot impozantan minoritet arapskoga življa. U Palestini će uvijek stanovati dva naroda. To mora da nam udje u svijest. Predratna još maštanja Zangwilla, da se Arapima kupi zemlja negdje tamo u dalekoj Arabiji i da se oni isele iz Palestine, nisu se nikada ozbiljno shvaćala. A ni naivno zločinačke djelinjarije Zabolinskijevih legija, i kad bi se nesrećom ostvarile, ne bi mogle ništa da promijene na činjenicama.

Mi doista ne mislimo, da cijonistima nije poznato, da u Palestini živi 700.000 Arapa. Svako cijonističko dijete poznaje taj broj iz svoje abecede. Ali taj broj ne ulazi u našu svijest, te bismo znali, što on znači, on i ne ulazi u naše sanje. Kad o Erec Israelu sanjamo, onda ne vidimo Arape. Počeškoće, koje imamo s njima, čine nam se zaprekama, što ih slavija neprijatelj. I time smo označili bitnost problema: neprijatelj. Ili još manje. Weltsch priča o banketu, što su ga cijoniste, bivši švicarski studenti, dali ženevskom profesoru, Švicaru Rappardu, kad se nedavno nalazio u Tel Avivu. Jedan od govornika cijonističkih intelektualaca istakao je na tom banketu, da smo mi Židovi u Palestini narod više kulture te ćemo Arape, narod niže kulture, dići do sebe. Simpatični i umni gost Švicar primjetio je na to s mnogo fine ironije, ali i vrlo duboko, da vjerojatno svaki narod misli o sebi, da zastupa u nekom smislu višu kulturu i da se zapravo ne radi o tome,

*Kralj Agripa vladao je od god. 37—44. Zbog svojih vladalačkih vrлина, svoje dobrote i pobožnosti često se hvali taj kralj u našoj starijoj literaturi.

da se usreći drugi narod, nego da se respektuje njegova zasebnost time, da mu se dopusti mirni razvitak njegove kulture. Princip koji bi morao da bude svojimom baš nas, koji smo vidjeli, što većina evropejskih naroda drži o kulturnome nivou istočnih Židova ili Židova uopće.

Ali ne radi se samo o nacionalnoj toleranciji, jer i to je već pretjerano stajalište, ako ga zauzme osmi dio pučanstva prema 700.000 Arapa oko sebe. Ditanje dira prošlo čistu realnost po ožaja na onoj uskoj pruži uza Sredozemno more, što se zove Palestina. Mi i ne možemo da budemo avangarda Evrope u moru Orijenta oko nas, i kad bi ta ambicija postojala. A mi i ne ćemo da budemo misijonari, kulturtregeri evropeizma na Orijentu. Nego hoćemo da živimo zajedno s narodima oko nas. Englesko ministarstvo rata može da ima svoje strateške planove obzirom na Palestinu. Mi ih nemamo, jer ne živimo ni za Evropu ni za Englesku, nego za sebe.

Ponavljamo: mora da nam bude svijesno, da će uvijek dva naroda živjeti u Palestini, od kojih ima jedan svoje sinove razasute po čitavome svijetu, dok je drugi vezan svojim sunarodnjacima okolo na okolo. Palestinu i njen razvitak moguće je zamisliti samo onda, ako ćemo mi Židovi, razvijajući se slobodno unutar naših jedinica, moći da steknemo povjerenje Arapa. Sadanji položaj u zemlji nije nego ignorisanje arapskoga naroda. Ne našom krivnjom. Ali i ne bez naše krivnje. Palestina, buduća Palestina je moguća samo, ako budemo mogli da živimo sa Arapima. A kad nam to postane jasno, onda ne možemo više da se zadovoljimo govorima, izjavama i svečanim deklaracijama na kongresu o »bratškome arapskome narodu«. Takove riječi, ako ostanu same, ne ulaze u naše duše. Weltsch, koji to stajalište od uvijek uporno zastupa i koji na nj neprestano podsjeća, izražava se ovako: »Sporazum i približenje Arapima je u prvome redu stvar srca i uvidjivosti. Za nas Židove je to prije svega odgojni problem: jer zahtijeva duševni preokret u nama samima. Ne nadvladanje Evrope, čiji smo kulturni posjed stekli, nego nadvladavanje evropejske oholosti, koja se često nesvijesno u nas zavukla«. Ističemo riječ o »duševnom preokretu«. To ne može da bude spoznaja jednoga časa, to je produkt čitave odgoje. Čitava jedna generacija treba da uči misliti pod aspektom, da su dva naroda u Palestini. (Dok oni »upućeni«, koji govore o arapskoj »marvi«, protiv kojih je Herbert Samuel trebao da upotrijebi oštrije mjere, li jadnici duhom, neka zašute).

Ali uporedo s tim više apstraktnim razvitkom naše ideologije i našega shvaćanja, mora da idu i naši konkretni naporu za sporazumom. I tu izgleda, da je i opet židovsko radništvo u Erec Jisraelu zapala jedna historijska zadaća. Unutar sveopće radničke organizacije Histadrut nalaze se pojedine strukovne grupe, medju kojima ona radnika željeznica, pošta i brzobjava, u kojoj su organizovani i arapski radnici. Taj jedinstveni slučaj, da se u židovskoj stručnoj organizaciji nalaze i dijelovi arapskoga radništva, zaista je prvi korak na putu poželjenoga razvitka.

Daljnji korak i nastavak toga približavanja, pružio se prilikom nedavnih štrajkova u Palestini, koji su doduše bili djelomice uvjetovani posebnim zahtjevima židovskoga radništva unutar sveopćega programa cijionističke kolonizacije, ali koji su ipak većim djelom reprezentirali borbu za višu nadnicu. Tu su se opet našli arapski i židovski radnik u

klasnoj solidarnosti, pogolovo u Hajfi, gdje se mnogo zapazilo pismo, što su ga arapski radnici upravnili na Histadrut kao hvalu za uspješno vodstvo u štrajku.

Sve to je još malo, ali počeci pokazuju pravi put. Danas se židovsko radništvo već mnogo bavi mišlju, da Histadrut postane zajedničkom sindikalnom organizacijom židovskih i arapskih radnika. Možda u formi dviju nacionalnih sekcija unutar Histadrut, ili na koji drugi način, ali svakako se to pitanje više ne skida s dnevnoga reda i postoji nada, da će se usprkos velikih poteškoća, koje su velikom česli i tehničke naravi, naći riješenje. Pri tom se ne zaboravlja ni na strukovnu grupu poljodjelskih radnika, u koju bi ušao Felah, primitivni proleterac arapske zemlje (dabome, do toga vremena je još daleko). Nama se čini, da je taj put i politički jedino ispravan, jer ostavlja po strani ono nekoliko efendijskih porodica, koje su glavnom zaprekom sporazumu izmedju dva naroda, koji će zajedno da žive.

Židovski radnik, nosilac nacionalne kolonizacije i hebrejske kulture u Erec Jisraelu ulire put sporazumu, Mi se pouzdano nadamo, da taj vodi k cilju.

Hans Hochsinger.

Sefardi i aškenazi

K zakonskom projektu »o verskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima«.

Skoro da je već gotov predlog zakona »o verskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima«, ministarstvo vera dalo je u raznim anketama taj zakonski projekat od stručnjaka i mjerodavnih faktora ispitati, preostaje još samo da ga Narodna Skupština prihvati.

U 3. članu ove zakonske osnove nalazimo ubrojeno medju ostalim konfesijama, kojima je priznato pravo javnog ispovedanja i mojsijevce sefardskog i aškenaskog obreda. To je tačno i ispravno, odgovara posvema prilikama u Jugoslaviji, u kojoj se Jevreji skoro u ravnotežju dijele na Sefarde i Aškenaze. Ali ukoliko je meni poznato u drugim državama državni zakoni priznavaju mojsijevce samo kao jedinstvenu konfesionalnu cjelinu bez obzira na njihove obrede ili na njihovo grupisanje na ortodokse i neologe i slično. Kod nas su prilike drukčije, Aškenazi i Sefardi drže se međusobno u ravnotežju, moraju se dakle oba ritusa istaknuti, dočim u ostalim državama Evrope, gdje su u daleko pretežnoj većini Aškenazi, sefardski se ritus ne poznaje u izričajima zakonskih odredaba u ovoj stvari. Svaki Jevrej bez razlike, bio on neolog ili ortodoks, moderno prosvjećen ili konzervativan osjeća duboko u svojoj duši, da su svi »Mojsijevci« bez razlike vjerske i nacijske — braća, jedno, a ne dvoje. U čemu se dakle ispoljuje ovdje ta razlika izmedju Aškenaza i Sefarda?

Po mom dubokom uvjerenju, najjači momenat što nas Jevreje dijeli na Sefarde i Aškenaze, koji se najprije zapaža jest naš različit izgovor hebrejskog jezika. Znam, da će mi se sa više strana primjetiti, da površno ističem samo onaj momenat, koji se sam po sebi ispoljava, i zaboravljam na hiljadugodišnju različitu kulturnu sredinu u kojoj su Aškenazi i Sefardi živjeli, na njihove razne jezike, koje su oni sebi prisvojili i na sve ostale momente njihovog kulturnog razvoja, pa ako hoćete čak i klimatične, koji su ih morali razdvojiti u njihovu osjećanju, u načinu života i životnom naziranju.

Svi su mi navedeni momenti dobro poznati. Jest, to je tragedija našega hiljadugo-

dišnjeg galuta. Raštrkani po cijelom svijetu, Jevreji se razlikuju međusobno uslijed uticaja njihove različite kulturne sredine ne samo na Sefarde i Aškenaze nego i na Cariate, (francuze) — da upotrebimo hebrejske izraze — Angliste i na još razne kulture i nijanse. Pa i sami Aškenazi a isto tako i sami Sefardi mogu se po uticaju njihove kulturne sredine i po njihovom materinskom jeziku, isto tako dijeliti na razne grupe posebnog mentaliteta. Historijsko-nacijski, vjerski nije potrebno ni istaknuti —, sve ove razne grupe »posebnog mentaliteta« sačinjavaju jedan jedinstveni narod — Jevrejski — sa istim manama i vrlinama, koje se kod svake pojedine grupe uslijed njihovog kulturnog miljea različito ispoljavaju. To osjeća svaki Jevrej, najprimitivniji kao i onaj moderno najobraženiji duboko u svojoj duši. Ako čovjek iz naroda bilo Aškenaz ili Sefard osjeća u bogomolji drugog ritusa nešto tuđega, to nije razlika u obredu što na njega djeluje, pošto je ista minimalna i teško bi je znao razlikovati, a napokon ni sefardski a ni aškezki ritus nije jedinstven kako je to stručnjacima dobro poznato. Jedino što ga frapira, da osjeća nešto tuđega je izgovor molitava, ne kompozicija sinagogalnog pjevanja niti melodija molitava. Sulzer i Levandovski su isto toliko tuđi za neuvježbani sluh jednog Sefarda iz Maroka ili Perzije, kao što je i Sefard Halevy. Ali ipak isti Sefard ne osjeća se tuđim u sefardskom hramu i ako se u istome uz orgulje pjevaju kompozicije Sulzera i Levandovskoga.

Ta razlika u izgovoru hebrejskoga jezika, nesmije toliko da nas dijeli, da se čak mora to i zakonski ustanoviti. I u vjerskom štatutu, koji »Savez Jevrejskih Veroispovednih Opština u Jugoslaviji« sprema za pretres na idućem kongresu je ta podjela na Aškenaze i Sefarde još jače afirmirana i nigdje se nije pokazala briga da se nadju bar nekoje dotirne tačke za zajedničku kooperaciju Sefarda i Aškenaza, e da se tekom vremena uslijed zajedničkog rada stope dvije jevrejske opštine u jednom gradu — bar prema vani — u jednu cjelinu. Poznato je, da se u Jerusolimu radi na tome da se uspostavi starodrevni naš Sinhedrion od vjerskih korifeja i učenjaka, koji će da bude najviša vjerska instancija za cijelo Židovstvo. Da taj Sinhedrion neće biti ni aškenaski ni sefardski nego samo jevrejski izlišno je istaknuti.

Mi Jevreji u galutu nemamo još one duševne snage da sjedinimo sve naše elemente i da ih stopimo u jednu homogenu cjelinu. Čekamo na uljecaj iz naše na novo uspostavljene duševne sredine — iz Jerusolima. Ja sam pun nade, da će se skoro ispuniti riječi Jeremijina (Jeremija 31. 10-11)

וְטַרְחָה קְנִיָּאת אֶפְרַיִם, אֶפְרַיִם לֹא יִקְנָה עוֹד בַּיהוּדָה
וַיְהוּדָה לֹא יִקְנָה עוֹד בְּאֶפְרַיִם (Jesaja 11. 13.)

I ponestaće zavist Efraimova, Efraim neće biti više zavidan Judi, a Juda neće više biti zavidan Efraimu.

A i sam sefardski kongres, koji ima da se sazove u Jerusolimu, daće nam valjanog podstreka za zajednički rad, te će narod naći pravi put k svom jedinstvu.

Sarajevo, 26. V. 1925.

Dr. M. Levi.

Cijonisti!
Uplaćujte i raspačavajte
škel i savezni doprinos!

Hasidske kolonije

Najnoviji pojav u kolonizaciji Palestine, u dva naselja hasida iz Poljske između Nahalala i Jadjura, pobudili su naročiti interes. Dvije grupe, što se naseliše u tim naseljima uloživši u njih sav svoj imetak predstavljaju element, koji se razlikuje od ljudi, što stvoriše halučka naselja i starih kolonista. Došli su u zemlju iz pozitivnih religioznih razloga zahvaćeni obnovnim radom u Erec Jisraelu. Značajno je i bitno za njih, da su uz religiozne razloge prešli isključivoj zemljoradnji, a nijesu poput mnogih nabožnih Židova iz njihovih krajeva otišli da mole u Jerusolimu i tek da umru u svetoj zemlji.

Govore dakako hebrejski, a nekolicina su od njih vještii poljodjelstvu otprilike, jer su u Rusiji i Poljskoj obradivali zemlju. Naselili su se na ovelom kompleksu zemljišta između Jadjura i Nahalala, dva oveća terena, koja pripadaju Keren Kajemetu uz močvarno područje Kišona, koje će se doskora isušiti. Mjesečni bilten Keren Kajemeta »Unser Fonds« imade informativan prikaz o postanku tih naselja, obazirući se dakako ponajviše na momente, koji interesuju Keren Kajemet, pa ga mi ovdje donosimo.

Pred neko godinu dana osnovala su se u Poljskoj dva društva sa svrhom, da u Erec Jisraelu uredi ortodoksno naselje; jednomu iz Varšave i okolice jest ime Nahlat Jaakov, a drugom iz Kosniece (gubernije Radom) Avodat Jisrael. Prvo društvo potječe iz krugova »jabloner«, a drugo iz krugova »kozonicier-rebe«. Broj članova obadva društava iznosi otprilike 220, a svi hoće da se nasele kao zemljoradnici. Društva su se obratila Keren Kajemetu s molbom, da ih potpomogne u kolonizaciji. Kao obrazloženje molbe naveli su ovo: 70% njihovih članova raspolažu sredstvima, kojima bi sami mogli da namire kupnju zemljišta i troškove naseljenja. I ostalih 30% posjeduju sredstva, kojima bi mogli da podmire troškove naseljenja, kad ne bi trebali da sami kupe zemlju. Upravo ovaj ostatak čini onaj dio grupe, koji je najbolje pripravljen za poljoprivredni rad, jer su jedni od njih obradivali najmlju zemlju u Poljskoj, a drugi su za vrijeme rata radili na polju. Maleni ih je dio radio u raznim granama poljoprivrede, produkcije mlijeka i mliječnih produkata, uzgoja povrća itd. U svemu ih je dvije petine pripravljeno za poljoprivredni rad. Osim toga namjeravaju, da kojih 30—40 mladih ljudi presele iz svoje sredine u Erec Jisrael, da se ondje sprema za zemljoradnju. Svi članovi dolaze u Erec Jisrael sa porodicama i upravo oni, što raspolažu sa manjim imetkom, imadu relativno veće porodice za prosječno 3 do 6 za rad sposobnih osoba.

Obadvije grupe zamolile su Keren Kajemet, da im pribavi zemljište za onaj dio njihovih članova, t. j. nekih 90 osoba, koje ne mogu, da si same kupe zemljišta. Treba kojih 9000 dunama za 90 porodica.

Rasprave su se unaprijed vodile na određenoj osnovici, pa su završene ugovorom, koji je u mnogočemu značajan i spomena vrijedan. Težak financijski položaj Keren Kajemeta nije dopustio da se jednostavno kupi zemljište od 9000 dunama. Zbog toga je stvoren ugovor, prema kojemu grupa daje Kerenu 9000 funti predjuma (t. j. 100 funti za svaku porodicu), kojim će se namiriti prvi obrok kupnje zemljišta. Predjuma može da se vraća u vremenu od dvije godine. Budući da svaka porodica ima 300—400 funti, ostalo bi

svakoj od njih za to vrijeme od dvije godine 200—300 funti, da njima osnuje i uredi mliječno gospodarstvo. Iza dvije godine vratit će im Keren Kajemet onaj predjuma, pa će svaka porodica za povrćenih 100 funti moći da namiri ostatak svojih troškova kolonizacije.

Direktorij KKL primio je ovaj prijedlog s naročitim zadovoljstvom. Prvi se je puta ovdje pokušalo, da se ovako Keren pribavi novac; taj je pokušaj interesantan, pa treba da se i dalje studira. KKL može pomoću ovakvih zajmova kupovati zemljište, a da u isti čas ne traži vlastiti novac za kupnju; to će reći da se ovdje prvi puta doduše u malom opsegu ostvaruje često predlagani plan o zajmu Kerenu. Uprava KKL znade da ovakav način može da ima principijelnih griješaka i da traži dobru promišljenost, pa će se o svemu tomu morati da vodi ozbiljan račun kod daljeg prosudjivanja sličnih prijedloga. Pa ipak se čini ispravnim, da se svrši skroman pokušaj ovakoga novog sistema.

Ali još je jedan razlog čitav taj projekt učinio direktoriju KKL naročito simpatičnim. Osnivači društva su poljski kadikim, koji su iz religioznih razloga zaključili da ostave galut i da nastanjenjem u Erec Jisraelu na osnovici vlastitog poljoprivrednog rada provedu radikalnu promjenu svega njihovoga načina života. To je nov, veoma interesantan pojav za Erec Jisrael i čitavo židovstvo, pa je KKL uvidio, te mu je dužnost, da, što više može, pomogne ovakav pokret.

Treba da se uoči, da obadva društva raspolažu znatnijim kapitalijama. Ona su već kupila oveće površine zemljišta i to 17.000 dunama u kompleksu Hartije i Šeik-Abrek. KKL kupio je prema svojoj obvezi 9000 dunama (5000 dunama na tlu Harbat i 4000 kod Medjedela) za obadva društva, i to ravne poljane, koji taj posjed ovih grupa vežu sa zemljištem, koji KKL ima već otprilike u Jadjuru. Ovako se je posjed KKL kod Jadjura povećao na 23.800 dunama vlastite zemlje i 9000 dunama, koji je kupio KKL, svega dakle 26.000 dunama.

Jasno je, da se je ovim novim kupnjama radikalno na bolje promjenio sav problem Jadjura, koji je zbog potrebnih regulacija močvara u Kišonu bio toliko kompliciran. Budući da se je sada posjed KKL znatno uvećao i budući da se usto naseljuje tako velika površina tla, moći će se regulacija močvara u Kišonu u ovom kraju nesmetano provesti. Ova se je kolonizacija, čini se, počela da provodi pod sretnom zvijezdom. Treba istaći, da su se već sada razvili dobri odnosi između ovih dviju hasidskih grupa i naselja Nahalala, koja su nekih 15 km udaljena od njih. Za pesaha oba su se naselja međusobno posjetila i nastalo je među njima bratimstvo, pa se obadva dijela nadaju, da će im ono dati mnogošta vrijedno za njihov duhovni razvitak.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Joint će opet da radi. Velika američka židovska pripomoćna organizacija »Joint Distribution Committee« stvorila je važan zaključak da opet započne svojim toliko vrijednim pripomoćnim radom, koji je pred odluke vrijeme bila prekinula. Na taj zaključak nagnale su vodeće ličnosti Jointa teške prilike židovskoga pučanstva u Istočnoj Evropi, naročito u Rusiji. U jesen započet će u Sjedinjenim Državama velika kampanja, da se na najširoj osnovici namaknu veliki iznosi potrebnoga novca. Ovaj zaključak stvoren je nakon govora Feliksa M. Warburga, predsjednika Joint Distribution Committee-a, koji se je nedavno povratio sa svoga puta Evropom.

Godišnja konferenca engleskih cijonista. 26. godišnja konferenca Engleske Cijonističke Federacije održat će se 5. jula u Londonu.

Vrijedan rukopis za Nacionalnu biblioteku. Nagovorom gosp. dr. Emila Bernharda Cohna, darovala je udovica čuvenoga fizika i utemeljitelja novoga naziranja o elektricitetu, Heinricha Hertza, veoma vrijedan rukopis toga učenjaka Nacionalnoj biblioteci u Jerusolimu. Radi se o raspravi »Odnosi između Maxwellovih elektrodinamičkih osnovnih jednadžbi i osnovnih jednadžbi protivne elektrodinamike«, koja obasije 11 pisanih listova. Ova je rasprava pisana godine 1884., kad je Hertz još radio u Kielu.

Više od jednog milijuna funti investirao je Keren Kajemet za vrijeme režima Herberta Samuela. Odgovarajući na upit Vaad Haleumia objavio je glavni ured Keren Kajemeta ove podatke o svojim investicijama za vrijeme od 1. oktobra 1920. do 31. marta 1925., t. j. otprilike za upravne periode Herberta Samuela: za kupnje poljoprivrednoga i gradskoga zemljišta 1.038.888.—, za sanaciju i ameliorizaciju tla LE 154.830.—, to će reći, svega LE 1.193.718.—.

U ove izdatke uračunati su izdaci za velike kupnje zemljišta u Emek Jezreelu, koje su se počele da vrše u godištu 1920—21, i koje su završene naknadnim kupnjama da se kolonizacija i isušivanje močvara mogu nesmetanije provodjati.

Izdaci za ameliorizaciju i sanaciju dijele se ovako: isušivanje močvara i gradnja putova LE 54.597.— opskrba vodom u novim kolonijama LE 34.349.—.

Veliki darovi Schockena za Keren Kajemet. Gospodin S. Schocken jr. završio je svoj inspekcijoni rad u Palestini, koji je poduzeo po nalogu Cijonističke Egzekutive, Financijskog i Gospodarskog Savjeta i Keren Kajemeta, pa se je nedavno vratio u Evropu. Prije svoga odlaska predao je Keren Kajemetu dar od 2000 funti.

Gosp. Schocken je, kako je poznato, jedan od

Vaad Leumi i pregovori s Agudom. Dr. Weizmann predložio je svojevremeno Vaad Leumi, da odašalje na 14. kongres svoga izaslanika, koji će ondje u vezi s pregovorima, što ih u Londonu vode dr. Weizmann i drugi cijonistički reprezentanti sa zastupnicima Agude, zastupati mišljenje svoje korporacije u stvari uređenja općina u Palestini. Vaad Leumi otklonio je ovaj prijedlog, jer je mišljenja, da je pitanje o kojem se ovdje radi interna stvar palestinskoga židovstva i da se mora da raspravi u samoj zemlji.

Potvrđen radni program. Palestinska Egzekutiva dobila je 6000 imigracionih dozvola za izobražene i neizobražene židovske radnike iz svih krajeva svijeta, a za naredna 6 mjeseca. Ovi radnici idu u kategoriju »E« kao osobe, koje imadu siguran izgled za uposlenje. U broj ovih pripuštenih imigranata ne idu osobe drugih kategorija, koje u radnom programu za to polugodište nijesu uzete u obzir.

Uvide li vlasti krajem juna, da prilike na radnom tržištu dopuštaju povišenje imigracije izdat će se daljih 2000 certifikata za period, koji se završava koncem oktobra.

Radni program, koji je predložila Cijonistička Organizacija traži 790 izobraženih građevinskih radnika, 50 kovača i limara, 50 tiskarskih radnika, 50 tkalaca i 50 radnika za umjetnu stolariju.

Neizobraženi radnici poglavito obzirom na zemljoradnju, mušev i žene, izabrat će se iz raznih zemalja na temelju molbi, kojih imade mnogo stotna. Sama je Poljska dobila 1100 certifikata sa

Darujte za halučku farmu

725 muževa i 375 žena; Rusija 800 za 575 muževa i 225 žena; Rumunjska 415; Njemačka 260; Litva 190; Austrija 170; Carigrad 105; Letška 70; Paris 20; Sofija 25; Aden 15; Solun 20; Trst 15; Anvers 15; London 20; Bagdad 15; Prag 25; Zürich 10; New York 10; Budimpešta 10; Gdansko 10; Dorpat 10; Buenos Aires 5; Zagreb 5 (zasada samo 2), Viborg 5 i Port Said 5.

Iz Palestine

K posjetu baruna Rothschilda u Palestini. Iza što je barun Rothschild posjetio kolonije Zihron Jakob, Rišon le Cijon i Petah Tikvu, stigao je 17. maja u Tel Aviv, gdje ga je sve pučanstvo dočekalo s vanrednim oduševljenjem. U sinagozi održana je svečanost, koja se je baruna snažno dojmila. Barun Rothschild zahvalio se sav tronut za grandiozan doček, što mu je ovdje bio priredjen i medju ostalim naglasio, da u sadanjem oživljenju Palestine vidi početak mesijanskoga doba. Izjavio je svečano, da će — i ako mu je već blizu veće njegova života — sin mu James nastaviti njegovo djelo u Palestini.

Iz Tel Aviva otišao je barun Rothschild u Galileju.

U nadopunjenju posljednjeg našeg izvještaja o dočeku baruna Rothschilda u Zihron Jakovu valja da se doda još i ovo:

U sinagozi pozdraviše baruna hebrejskim govorima zastupnici kolonista, Vaad Leumi-a, organizacije Bne Benjamin, Jemenita i radničke organizacije. Svi su ovi govori ondje prevedeni na francuski, a odgovor baruna Rothschilda preveden je na hebrejski. Barun Rothschild zahvalio se za iskazane mu počasti i pozvao je mladu generaciju, da hoda putem oca, da ostane u zemlji i da gaji zemljoradnju u svim njenim granama. Barun Rothschild završio je svoj govor riječima: »Bog neka čuva nacionalnu domovinu!« Dupkom punom sinagogom zaorila je iza njegova govora melodija »Hatikve«.

Poslije podneva prisustvovao je barun Rothschild u koloniji Meir Šefeja otvorenju sirotinjskog doma za djevojčice, koji je utemeljila Lady Samuel. Kod banketa govorili su Sir Herbert, Lady Samuel, barun Rothschild, Colonel Symes, Nahum Sokolov i Usiškin. Usiškin je medju ostalim rekao, da Samuel, barun Rothschild i Sokolov simboliziraju tri snage posvećene izgradnji Palestine: politiku, zemlju i nacionalni duh.

Colonel Symes nasljednik Gilbert Claytona. Colonel Symes dosadašnji guverner sjevernoga distrikta Palestine imenovan je nasljednikom sir Gilberta Claytona za mjesto civilnoga sekretara palestinske vlade, koji je nedavno odstupio.

Iza Vrhovnoga Komesara najviši činovnički rang u zemlji imade civilni sekretar. U administrativnim poslovima je on prvi savjetnik Vrhovnoga Komesara i zastupa ga za njegova odsustva.

Novi upravitelj palestinske policije. Detektivski inspektor londonske policije, Joseph Bradhorst imenovan je upraviteljem policije palestinske vlade, pa će uskoro nastupiti svoje novo mjesto.

Tkaonica čilima u Marbadiji. Marbadija-radionice reorganizirane su prema objavi »Commercial Bulletin« u trgovačko društvo sa uloznim kapitalom od 3000 funti. Zasada produciraju se u tom poduzeću samo čilimi. Preradjuje se u Tel Avivu predena vunla i pamuk, koji se uvozi iz Amerike. 90 perzijskih žena i djevojaka zaposleno je u toj tvornici uz dnevnu plaću od 15 do 20 piastera. Pokaže li se ovo poduzeće uspješnim, proširit će se tvornica pa će se u nju uložiti još kojih 7 do 10.000 funti.

Produkcija ribarskih mreža u Hajfi. Jedan stručnjak uredio si je u Hajfi radionicu za pravljenje i popravak ribarskih mreža.

Trgovina s jafa-narandjama u martu 1925. Jaki mrz na početku toga mjeseca prouzročio je, te su se plodovi nešto osušili, pa se je to očitovalo nazadovanjem cijena na engleskom tržištu. Osim toga bila se je pozicija pogoršala i zbog toga, što su neke tvrtke odašiljale svoje plodove u suviše velikim količinama, pa tržište nije moglo odjednom da plasira svu tu robu. Nadalje je znatno djelovalo na nazadak cijena narandja na engleskom tržištu i hladno vrijeme, koje je bilo zavladao u Engleskoj i umanjilo konzum. Pored toga stigle su u Englesku velike pošiljke narandja iz Španije. U Egiptu se je tržište početkom marta nešto popravilo. Za jednu tonu plaćalo se je 14

Maršal lord Plumer Vrhovni Komesar Palestine.

U srijedu dne 20. maja objavila je britanska vlada imenovanje maršala lorda Plumera Vrhovnim Komesarom za Palestinu

Mjerodavna svjetska štampa misli, da je ovo imenovanje čuvenoga i vrsnoga engleskoga generala u vezi sa zaoštrenjem tursko-engleskih odnosa. Diplomatski dopisnik engleskoga lista »Daily Telegraph« iznosi na temelju jednoga brzjava »Berliner Tagblatta« da je lord Plumer, kao istaknut vojnik, po svoj prilici odaslan na to mjesto zbog najnovije faze englesko-turskih odnošaja, i ako ta verzija nije pouzdana, budući da se čini, te Turska, koja je u posljednje vrijeme zaokupljena velikim ustankom Kurda, ne će htjeti da se upušta u vojničke pustolovine u Iraku. Za svaki je slučaj dobro, kaže dopisnik »Daily Telegrapha«, što Engleska danas imade na Blizom Istoku generala odličnih vojničkih kvaliteta kao što je lord Plumer.

Londonski dopisnik berlinskoga lista »Vossische Zeitung«, koji je redovno veoma dobro informiran, javio je svom listu, da je imenovanje lorda Plumera neposredna posljedica zaoštrenih odnosa izmedju Velike Britanije i Turske. Posvema protivno od svijesno iskrivljenih vijesti što kolaju evropskim kontinentom o zbliženju Engleske i Turske, vlada u Londonu mišljenje, da će odluka Saveza Naroda o granicama u području Mosula uroditi time, što će Turci zaposjesti i krajeve u Vilajetu Mosula, koje oni svojataju za se, a koje im Savez Naroda svojom odlukom nije dosudio. U engleskim krugovima vlada živa zabrinutost zbog uvećanja turske vojske za 120.000 momaka, koje su Turci proveli navodno zbog toga, da uguše ustanak Kurda, pa se je u Londonu pojavio odlučan zahtjev, da se na koje mjesto u Prednjem Orijentu stavi odlični general, kao što je lord Plumer, koji se je za vrijeme rata vanredno istakao i koji bi mogao sa toga mjesta bez ratnih priprava provesti sve vojničke mjere, što se prema engleskom shvatanju moraju da izvedu, kako bi se zapriječila neprilična iznenadjenja na sjevernoj granici Iraka. Lord Plumer je star 68 godina pa je preuzimanje toga mjesta za nj znatna žrtva. Učinio je to po svoj prilici zbog nagovora engleskoga kralja i ministra predsjednika, budući da je lord Allenby, osvajač Palestine zbog odlučnih diferencija sa engleskim kabinetom u pitanju Egipta otklonio, da zamjeni Kairo sa Jerusolimom; Allenby se, kako se čini, povukao za neko vrijeme u pozadinu i ne će u dogledno vrijeme aktivno učestvovati u sprovođenju britanske politike na Prednjem Orijentu.

funti. Medjutim su cijene opet nešto pale, pa je tona u posljednje vrijeme notirala sa 10 funti. Društvo Pardes sprema se da na velikoj izložbi u Wembleyu izloži jafa-narandje.

Uzgoj duhana. Upravitelj odjela palestinske vlade za poljoprivredu i šumarstvo poslao je većim engleskim tvrtkama, koje se bave trgovinom i preradjivanjem duhana uzorke sa prošle duhanske žetve u Palestini, da ih one ispitaju. Ove su tvrtke izjavile, da su uzorke toga duhana predale i mnogim drugim tvrtkama, koje te uzorke nijesu bile dobile izravno iz Palestine, i da su mnoge od njih javile da su spremne, da neke vrste palestinskog duhana pokušaju upotrebiti. Govori se da u Engleskoj imade znatnih mogućnosti za preradjivanje i prodju palestinskog duhana, i da se te mogućnosti trebaju da izrade. Na zahtjev nekih tvrtki uređjuje spomenuti poljoprivredni upravitelj ekspediciju raznih vrsta duhana u svrhu daljnjeg pokušaja, da se taj duhan plasira na engleskom tržištu.

Podružnica tvrtke »Nobel Freres« u Hajfi. Tvrtka »Nobel Freres« otvorila je u Hajfi podružnicu svoga velikoga petroleumskega poduzeća. Ovo je 20. petroleumska tvrtka u Hajfi.

Diskusija o rješavanju sporova u odnošaju radnika i poslodavaca. Komite za rješavanje raznih sporova, što nastaju zbog prilika o radu i uposlenju, održao je nedavno u Tel Avivu dvije sjednice pod predsjedanjem dr. Arthura Ruppina. Raspravljeno je pitanje općega radničkog zakona, govorilo se o visini plaća, uređenju posredništva za uposljavanje, medicinskoj pomoći za radnike, o osiguranju protiv nezgoda, raspravilo se pitanje o lokalnim radničkim vijećima, pitanje radnoga vremena, otkaznih uvjeta i uređenja stalnih obraničkih sudova za rješavanje sporova što nastaju na području radnih odnošaja.

Gotovo u svim tim pitanjima stvoreni su važni zaključci, koji će se uskoro objaviti.

Komite, koji je tačno istražio sva ta pitanja, sastoji se od petorice zastupnika poslodavaca (Glicksman, Cassel, Levine, Wilson, Schoschant). Radnike zastupahu Ben Cvi, Ben Gurion, Arlozov, Ardstein, Kitzis i dr. Preuss. Egzekutivu su zastupali dr. Ruppin, dr. Georg Halpern, na čije je mjesto kasnije došao Van Vriesland, a ispred Vaad Leumia bijahu dr. Thon i Kolwarisky, a društvo ICA zastupao je Rosenfeld.

Kupnja zemljišta Keren Kajemeta za posljednjih 4 i po godina. Za vrijeme uprave Herberta Samuela, t. j. za posljednjih 4 i po godina kupio je Židovski Narodni Fond potrebnu zemlju za pro-

širenje i izgradnju 29 naselja Keren Hajesoda. Ovaj broj sadržaje 24 posvema poljoprivrednih sela, jedno jemenitsko i 4 grad. naselja. Poljoprivredne kolonije imadu 9 sela t. zv. maloga naselja, 12 od njih baziraju na kooperativnom sistemu (male kvuce), osim toga prošireno je nekoliko »starih kolonija«, kupljeno je zemljište za velike kooperativne radničke kolonije (velike kvuce) i za naselja Gduš Avoda. Od gradskih naselja jedno je kod Jerusolima, jedno u Tel Avivu, drugo u blizini Tel Aviva, a jedno naselje u Hajfi.

Iz Jugoslavije

ŠEKELSKA AKCIJA U SARAJEVU.

Uvodničar »Jevrejskoga Života« u broju 60. od 22. maja t. g., baveći se ovogodišnjom šekelskom kampanjom, žali se na poteškoće, koje sarajevskoj mjesnoj organizaciji tobože podmeće Savez Cionista, ono nadležstvo, pod čiju kompetenciju ona spada — dakle Radni Odbor. Tom zgodom piše uvodničar doslovno: »Bilo bi interesantno doznati razloge, koji su sklonuli Savez na taj korak.«

S objedom, koju taj uvodnik iznaša pred javnost, bavio se R. O. na jednoj od zadnjih svojih sjednica, a povodom protestnoga brzjava, što ga je sarajevska mjesna organizacija uputila R. O-u (vidi izvještaj »Iz sjednice Radnoga Odbora« u »Židovu« broj 21. od 15. maja t. g.). Onašnji zaključak, da se te neopravdane objede odlučno i obrazloženo odbiju, izvršen je dopisom R. O-a, koji je upravljen dne 12. maja t. g. mjesnoj cionističkoj organizaciji u Sarajevu, a u prepisu je saopćen g. dru. Davidu Alkalaju, predsjedniku Saveza, kao i g. nadrabinu dru. Moricu Leviu, potpredsjedniku Saveza.

Taj dopis od 12. maja, koji posve jasno prikazuje stajalište R. O-a u stvari ovoga sarajevskoga incidenta, morao je biti poznat uvodničaru »Jevrejskoga Života« od 22. maja, te su mu morali biti i poznati razlozi, koji su sklonuli Savez na »taj korak«.

Ali pošto je uvođnikom »Jevrejskoga Života« pretresana stvar pred javnosti tako, kao da R. O. ima tom zgodom nešto da taj, prikazat ćemo ispravno stanje. Treba u tu svrhu da izvadimo samo glavne točke spomenutoga dopisa odaslanoga sarajevskoj mjesnoj organizaciji:

Našim dopisom od 24. aprila o. g. javili smo Vam doslovno: »Na zamolbu »Jevrejskog kluba« u Sarajevu priposlali smo istome 400 šekalim, što Vam reda radi stavljamo do znanja«. Stoga se čudimo, da u vašem brzojavu od 10. maja o. g. prikazujete stvar tako, kao da smo iza Vaših ledja potajice na drugu stranu poslali šekalim, našto ste quasi slučajno našli, dok je nasuprot istina, kako dokazuje citirano pismo, da smo Vas mi obavijestili o slanju šekalim Jevrejskom klubu i to onaj dan, kad su šekalim predani na poštu.

Jasno je, da moramo omogućiti svakom sumišljeniku da plati svoj šekel i stoga moramo udovoljiti i želji jedne grupe sarajevskih sumišljenika, da plasiraju medju svojim prijateljima šekalim. Imali smo za to dvije mogućnosti: a) da Vama t. j. mjesnoj organizaciji, izdajemo nalog, da toj grupi izruči zatraženi broj šekalim, no kako nijesmo od Vas usprkos urgenca primili nikakove vijesti o Vašem šekelskom radu, a nijesmo znali, da li ćete moći toliko broj šekalim ostupiti toj grupi, a da Vaš rad ne bude smetan, to smo imali mogućnost; b) da onih 400 šekalim, što ih je Jevrejski klub tražio, šaljemo Vama s molbom da ih dostavite Jevrejskom klubu, odnosno da taj Instanzenweg pojednostavimo, t. j. da šaljemo šekalim direktno klubu, a Vas da o tome obavijestimo, — što smo i učinili . . .

Iz navedenih razloga odbijamo pasus Vašeg brzojava, kojim tvrdite, da sam Savez, dakle R. O. omogućava sabotazu Vašeg rada i to tim više, što smo Vama već 16. januara o. g. kao i svim ostalim Mjesnim Organizacijama priposlali šekalim sa cirkularnim dopisom, koji sadržaje potrebne upute. Dne 22. februara odaslali smo Vama u toj stvari urgenca, čiji ste primitak potvrdili Vašim pismom od 3. marta, na što smo Vam odgovorili našim dopisom od 22. marta, kojom zgodom smo još na Vas uputili posebni upit, da li želite, da Vam za ovu akciju kao i za akciju u korist halučke farme šaljemo jednog našeg izaslanika, koji bi Vam bio na pomoći kod provadjanja tih akcija. Na to smo ostali bez odgovora, čak i za Vaše glavne skupštine, koja se održala dne 11. aprila o. g. a za koju smo tražili, ne samo pismenim, nego i brzojavnim putem Vaše izvješće u glavnome zbog toga, da saznamo nešto o stanju šekelske akcije i one za halučku farmu, pošto smo bili Vašim pismom od 3. marta o. g. obavješćeni, da će se te akcije moći dovršiti tek iza glavne skupštine — ali usprkos urgenca nijesmo mogli u tom pravcu ništa saznati, niti od Vas, niti iz izvješća u »Jevrejskome Životu« . . .

Na Vašu obavijest, da se ograničujete na ubiranje šekalim t. j. da ne ubirate ujedno i doprinose za Savez, upozorujemo Vas, da se time stavljate izvan okvira Saveza, našto kao Mjesna Organizacija nemate prava . . .

Najviše se čudimo pasusu Vašega brzojava »o potajnoj i lukavoj konkurenciji kod rasturivanja šekala« kao da se radi o jednom artiklu, a ne o jednom natjecanju za rasturivanje što većega broja šekalim. Istim pravom možete nazvati i svako naprezanje za što veće doprinose za K. K. L. prijavom konkurencijom . . .

Istaknuti nam je još, da nijesmo primili od M. O. u Sarajevu niti pismo, što ga najavljuje u protesnom svome brzojavu, niti odgovor na gore citirani dopis.

Iz sjednice Radnoga Odbora. Radni je odbor na svojoj sjednici od 24. o. mj., raspravljao o nacrtu pravilnika za izbore za 14. kongres Svjetske Cijonističke Organizacije u Wienu, a na temelju pravilnika za izbore, što ga je izdala Egzekutiva svjetske Cijonističke Organizacije u Londonu. U odlučnoj debati iznešena su razna gje-

dišta i stavljene su mnoge primjetbe, tako da je odlučeno izmijeniti nacrt u smislu iznešenih primjedloga. U nastavku sjednice, koja se je održala u četvrtak dne 28. o. mj., prihvaćen je u konačnoj redakciji pravilnik za izbore 14. kongresu, te će biti predložen Egzekutivi na odobrenje. Iza toga izabrana je glavna izborna komisija, u koju su ušla gospoda: Dr. Hugo Bauer, dr. Horn, R. Herzer, David Spitzer i Hans Hochsinger, kao zastupnik H'ahduta, a kao zamjenici: dr. Braun, Filip Reiner, dr. Rosner, dr. Singer i Drago Steiner.

SVIM MJESNIM ORGANIZACIJAMA!

Približujemo se završetku šekelske akcije i naša naprezanja treba da postignu svoj maksimum, tako da uspjeh ovogodišnje šekelske akcije nadmašuje prošlogodišnji. Na žalost izgleda, da mnoge mjesne Organizacije nisu shvatile zamašnost šekelske akcije, a naročito u ovoj godini kad se sastaje XIV. kongres, koji ima da odluči o najvažnijim pitanjima izgradnje Erec Jisraela. U posljednji čas obraćamo se ponovno na Vas i upozoravamo Vas na apel našega predsjednika prof. dra. Weizmanna, pa se nadamo, da ćete iskoristiti vrijeme do 15. juna o. g. za intenzivnu šekelsku akciju. Konačno molimo, da nam Mjesne Organizacije odmah nakon završetka akcije povrate šekelske blokove i priznanice za doprinos Savezu.

David Spitzer,

povjerenik za šekelsku akciju.

IZ PALESTINSKOG UREDA.

Direktna linija Trst—Hajfa—Jafa.

Imigracioni departman palestinske Cijonističke Egzekutive sklopio je sa društvom »Lloyd Triestino« ugovor, prema kojem je to društvo uvelo direktnu liniju Trst—Hajfa—Jafa, pa odsele ne će putnici za Palestinu biti prisiljeni da prelaze u Aleksandriji.

18. juna kreće prvi brod ove direktne linije, pa će u dogledno vrijeme polaziti brod ove linije samo svakih četrnaest dana, to jest svakoga drugog četvrtka. Put traje šest dana.

Cijene te direktne linije za put Trst—Hajfa—Jafa jesu ove:

Putnici na palubi bez kreveta i bez hrane Lst. 3.—

Treći razred za putnike (sa krevetom i hranom) Lst 5.—

Treći razred za radnike kategorije E. (sa krevetom i hranom) Lst. 4.—

Drugi razred (sa krevetom i hranom) Lst. 15.—

Prvi razred (sa krevetom i hranom) Lst. 22.—

U prvom i drugom razredu imade popust od 10% za porodice od 3 člana i popust od 15% za porodice sa više od 3 člana.

Prehrana na brodovima ove linije je ritualna, a nadzire je rabinat u Trstu Trstu i rabinat u Jafi. Treći općeniti razred podijeljen je na kabine za 22, 18, 12 i 8 osoba.

Brod polazi iz Trsta svakoga drugoga četvrtka u 6 sati poslije podne.

Dolazak u Hajfu u srijedu u 8 sati ujutru.

Odlazak iz Hajfe u srijedu u 11 sati u noći.

Dolazak u Jafu u četvrtak u 6 sati ujutru.

Brzovozna linija do Aleksandrije uzimat će i nadalje putnike za Pa-

lestinu, ali je broj mjesta za putnike na palubi smanjen za 50. Put na ovoj liniji stoji kao i dosada za putnike, koji putuju na palubi, bez hrane i kreveta Lst 3.14.—

Darovi za halučku farmu. U Varaždinu sakupljeno je u posljednje vrijeme za Jugoslavensku Halučku Farmu Din. 1.775.

Ziga Strauss.

U visokoj starosti od 74 godina umro je na poliklinici u Wienu gospodin Ziga Strauss, predsjednik Hevre Kadiše i član predstojništva hrama u Varaždinu. Uz brojno učešće židovskoga građanstva sahranjen je pokojnik u Varaždinu dne 27. o. mj.

Pokojnik bio je plemenit i uspravan Židov, a svim svojim ljudskim osobinama mogao je svakom da bude uzorom. Bio je konfesionalan, pun shvaćanja za odredbe naše tradicije, ali u njemu nije nadvladala uskogrudna dogmatičnost, nego je vada pomagao borbu mladijih i osviještenih generacija nacionalnoga Židovstva. I kad je prije nekoliko godina — i ako vrlo kasno — osnovana i u Varaždinu Mjesna Cijonistička Organizacija, nije se on poput ostalih naših starih a i premnogih mladih suvjernika postavio postrance, već je naprotiv ovu akciju kadgod bi uzmogao uvelike podpirao.

U pokojniku gube naši sumišljenici Mato i Vilim Strauss iz Varaždina, Ljudevit Strauss, predsjednik Mjesne Cijonističke Organizacije u Križevcima i Josip Strauss u Vukovaru svojega oca, pa neka im je ovime izražena iskrena sućut. Zihrono livraha!

H.

Gradnja Židovske zemaljske bolnice u Novom-sadu. (Dopis). Gospodin Abram Schiff ne popušta. Badava su ga svi odvrćali od namisli, da pristupi sabiranju novaca. Badava su svi odbijali, da udju s njim u jedan pripremini odbor. Badava su njegovi prijatelji uskratili njemu svaku saradnju i svaku pomoć. Gospodin Avram Schiff ipak hoće da gradi. I to upravo Zemaljsku bolnicu! Otkuda njemu pozvanje, otkuda mu razumijevanje za takav pothvat? Otkuda mu legitimacija? On to ne pita. U njega je, ako ništa drugo, jedna smjelost i odlučnost. Utuvio si je u glavu, da to mora biti i sada će da pokuša. On sam, jedan jedini čovjek, koji nije u stanju, da svojim vlastitim novcem stvar provede, — ta on bi mogao da kupi tek jedan krevet! — On hoće da stvar provede bez sporazuma i protiv volje sviju. Naručio listovni papir, štampilju i tiskanice i etablirao se kao utemeljitelj bolnice u Novom-sadu. Šalje cirkulare, prilaže uplatnice, moli prinose od sviju jugoslavenskih Jevreja. Zar ne vidi, kako je smiješan? Zar još uvijek ne uvidja, da mora svoj projekt pokopati? Zar još uvijek misli, da će Jevreji Jugoslavije povjeriti njemu, na daleko i široko nepoznatomu Avramu Schiffu, milijune dinara za gradnju jedne bolnice? Neka se ne čudi, ako će svojom akcijom pobuditi lično nepovjerenje prema sebi. Napokon ipak nije nitko pozvan, niti imade pravo, da nameće svoje neostvarive projekte javnosti, a da bez kontrole javnosti sabire grdne pare.

Iz zagrebačke izraelitske bogoštovne općine. U nedjelju, dne 24. o. mj., održana je u općinskoj vijećnici svečana skupna sjednica predstojništva, vijeća i Hevre Kadiše, da na izmaku šlošim iskaže počast uspomeni pokojnoga nadrabina dra. Hozeje Jacobija. Predsjednik općine dr. Hugo Kon, potpredsjednik dr. Lavoslav Šik i predsjednik Hevre Kadiše š. A. Alexander oćtali su u svojim govorima rad i zasluge pokojnika oko osnutka i jačanja svih naših jevrejskih ustanova i naglasili, da će njegova uspomena kod nas vječno živjeti i ako sada prestaju tradicionalni dani oficijelne žalosti, šlošim. Svi su govori saslušani velikom pažnjom i završeni pokljucima: »Slava mu!« Zatim su uzeti do znanja zaključci predstojništva bogoštovne općine i Hevre Kadiše: 1. da se mjesto nadrabina ne će popuniti kroz 11 mjeseci; 2. da će sjedalo nadrabina u hramu ostati prazno do popunjenja mjesta; 3. da će se na prvu godišnjicu smrti održati u hramu svečani Hespedit; 4. da će po izmaku žalobne godine Hevra Kadiša, čitati kod svake Hazkare ime pokojnika.

Zastupnik Erec Jisraela na internacionalom medicinskom kongresu u Beogradu. Pred koji dan proputovao je Zagrebom na svom putu za Beograd židovski liječnik dr. Oplatka koji radi u zdravstvenom departmanu palestinske vlade. Njega je vlada odaslala kao svoga zastupnika na internaci-

fonalni medicinski kongres, koji se održava u Beogradu.

Iz židovske ferijalne kolonije u Zagrebu. Konačno školske godine opet se približava i za mnogu siromašnu obitelji, koja ima bolesnu ili slabu djecu jest neizmjerena blagodat mogućnost, što joj ga daje naša ferijalna kolonija, da tu svoju slabu i bolesnu djecu šalju na mjesec dana na oporavak. Tamo na obalama Jadranskoga mora u Crikvenici smještava zagrebačka izraelska ferijalna kolonija u svome vlastitome domu ovu djecu, da tu na dju oporavak i okrepu.

I ove će godine, kao što doznajemo, biti poslano 100 djece, muške i ženske, na oporavak. Ferijalna kolonija kupila je pored svoga doma jedan oveci kompleks, koji će djeci poslužiti kao igralište. Osim toga dalo je društvo sagraditi jedan posebni odio za infekcijozne bolesti, kako bi se odmah mogla bolesna djeca odijeliti od zdrave. Već sad s velikim nestrpljenjem čekaju djeca opet dane, kad će poći na oporavak, jer se društvo svim silama trsi, da djeci pruža što ljepši i ugodniji boravak i oporavak na moru.

Društvu je potreban za sve to veliki kapital, te je potrebno da mi svi doprinesemo naš obol, da ferijalna kolonija može da proširi svoje djelovanje i na provinciju i da može kroz cijelu godinu svojim učiniti pristupačnim slabunjavoj djeci.

Dužnost je svih da podupiru plemenito nastojanje društva. Naročito bi židovske općine morale u svojem budžetu normirati stalnu potporu društvu, da ovo uzmogne u što većem broju uvažiti nebrojene molbe iz provincije za primitak bolešljive djece u ferijalnu koloniju i da se i toj djeci pruži nužna okrepa na sinjem moru.

HUG IVRI. Naredni sastanak Hug Ivri-a bit će u t o r a k, dne 2. juna u 9 sati u prostorijama »Židova«.

Izlet Žid. Oml. Kola. U nedjelju, dne 31. maja priredjuje Žid. Oml. Kolo izlet u Samobor i Samoborsku goru. Polazi se

vlakom sa Samoborskog kolodvora, koji odlazi tačno u 6 sati ujutru. Sastanak pred kolodvorom pola sata ranije. Povratak u Zagreb oko 8 sati uveče.

IZ RADNOGA ODBORA SAVEZA ŽID. OMLADINSKIH UDRUŽENJA

(Zagreb, Ilica 31, III. kat).

Dragi haverim!

U ovim danima treba da svaki član posveti svu pažnju i sve energije uspješnoj provedbi šekelske akcije!

I. Upozoravamo Vas ponovno na vijesti, koje su izašle u prošlom broju »Židova«, kojima je javljeno, da će se **VI. slet održati od 10.—12. VIII. u Osijeku.**

Treba, da ukoliko dosada niste učinili **odmah** osnujete »sletski fond«, da bi se u što većem broju moglo doći na slet. Vježbajte sletske proste vježbe i trenirajte svaku granu športa!

II. Budući, da će se teško moći nabaviti ulaznice za sjednice Cijonističkog Kongresa u Wienu, treba da već sada javite, tko namjerava ići u Beč na kongres, da se ulaznice mogu unapred rezervirati. Javit ćemo Vam naskoro, kakve smo povlastice dobili za one, koji će polaziti na kongres, kao i to, kako će biti sa stanom i opskrbom.

III. Za vrijeme bečkog kongresa održavat će se u Beču velike športske priredbe. Dobili smo od »Makabi Weltverbanda« propozicije za sve grane športa, u kojima će biti natjecanje.

Preporučamo svim športskim dru-

štvima, da sudjeluju u ovim športskim priredbama, ukoliko im je to moguće. Ako koje društvo kani sudjelovati, neka to smjesta javi R. O-u, da mu se uzmognu poslati propozicije.

IV. Molimo Vas, da odmah odgovorite na ova pitanja športske komisije:

1. Ima li židovskih sudaca (**za nogomet i hazenu**) u pojedinim mjestima i koji su to?

2. Koliko vježbača uče u pojedinim mjestima sletke proste vježbe?

3. Ima li koje društvo, što ne razumije proste vježbe i koja su mjesta nerazumljiva?

4. U kojim bi disciplinama nastupili članovi društva?

Pisma za športsku komisiju šalju se na R. O., a valja pisati na posebnom papiru i u posebnoj kuverti sa oznakom za Športsku komisiju! — Sve informacije o športskom dijelu sleta daje športska komisija.

Na svim priredbama sleta i na Saveznom Vijeću moći će sudjelovati, povlastice na sletu i na vožnju mogu dobiti **samo društva začlanjena u Savezu i pojedinci članovi Saveza, koji su svim svojim saveznim dužnostima udovoljili.** Zato Vas pozivljemo, da (ukoliko to još niste učinili) smjesta platite dugove Savezu, pošaljete točan i potpun popis svojih članova, izvještaj o radu itd. i da tačno odgovorite na sva pisma, cirkulare i upute R. O-u.

SPREMAJTE SE ZA SLET!

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet leisrael)

Izkaz darova br. 17. za vrijeme od 8. do 28. maja 1925.

Opći darovi:

Brod na Savi: prof. Pazi 100, Isidor Steiner 100, gđja Rozalija Löwy 50, Teodor i Emanuel Hirsch 50, 300.—

Virovitica: Rechnitzer Ruža, Cabuna, prigodom izleta 10, Oklada M. Feldmann i Joža Milhofer 10, 30.—

Zenica: Prigodom vjenčanja Morica Montilja s Cilikom Kohen 77.—

Grubišnopolje: Dobit od karata 40.—

Zagreb: Berta Engl 50, N. N. Karlovac 14, dr. Rosenberg za usluge Adolfa Lichtu 100 164.—

Grubišnopolje: Pero Posavac za uslugu g. dra. Aleksandra Lichta 100 711.—

Lag baomer akcija:

Tuzla: Walter Teller 305, Salamon Breiner 160, Haim Danon i Imreta Martoš 111, B. Reisberger 75, Ema Danon 70, Esperanza Atijas 63.50, Erna Finci 63, Klarica Romano 53, Kalim Schönwald 50, Alfred Domany 36, Blanka Altarac 25, Reisberger 24, 1035.50

Koprivnica: sabirna akcija 471.—

1506.50

Tora darovi:

Zagreb: dr. Kon Hugo 100, dr. Ivan Hiršl 100, Benvenisti Josip 100, Kabiljo Cezar 100, Alkalaj Herman 100, Spitzer Makso 200, Esango Edo 100, Korvin Lavoslav 100, Stern Eduard 100, Levy Salamon 100, Reiss Žiga 500, dr. Pavao Neuberger 100, Schwarz Samojo 50, Kraus Iso 50, Rothmüller Erich 50, rabin Deutsch, Ludbreg 50, M. Moric Levi, Sarajevo 50, Korvin Lavoslav 50, Lav Stern u ime predstojništva zagrebačke bog. općine za mišerah rabinima 500, 2600.—

Koprivnica: razni 75.—

Zenica: Samuel Trinki 25, Izidor Levi 10, Salamon Trinki 40, 75.—

Virovitica: Moses Prandes (Petrovo selo) 25, Adolf Bing 25, Joža Milhofer 100, Samuel Stern 50,

Julio Bing 100, Hermann Strenger 75, Ignatz Stark 25, Viktor Goldberg 25, Milan Bing 10, Tauss senior 5, 440.—

Vinkovci: po 100 din. Adolf Beck, Armin Borovitz, Vilko Ornstein; po 50 Slavko Beck, dr. Stanić, po 25 Šandor Weinbergenr, Leo Preiss, po 30 inž. Bernath, po 20 Emil Hitweil 500.—

Zemun: Dr. S. Sonnenfeld 200, Frank, Novisad 250, Josip Kronstein 50, dr. M. Urbach 50, David Honig 50, Hugo Kolm 25, Geza Kellner 25, Regina Kaufmann 20 620.—

4310.—

Škrabice:

Daruvar: David Stern, Gjulaves 105, Fatty Klingenberg 82, Albert Pfeiffer 53, Makso Pfeiffer 30, Lad. Rechnitzer 20.65, Iso Pick 14.50, Josip Holzer 17.50, Josip Weiss 10, Heršković 15, Žiga Taus 2, Weiss 1, 351.50

Zenica: Altarac Rifka 12.50, Abinun Mazalte 9.50, Dresinover Eduard 23, Kraus Artur 111, Kvarter Adolf 12.75, Levj Šandor 25, Levi Cadik 5.50, Levi Cilli ud. 11.25, Montilja Rena 10.50, Montilja Juda 61.75, Ozmo Elias 10, Pinto Benjamin 15.50, Papo Samuel 30.50, Pitković Otto 15, Schönwald Josefina 45, Salom Moric 10, Salom Ješua 10, Salom Cadik 10, Trinki Samuel 103, Trinki Salamon 36, Trinki Rafaell S. 5.50, Trinki Rafael J. 64.25, Trinki Rifka 33.50, Weiss Otto 66, Žid. nacionalno društvo 25.25, hram 10.25 772.50

Virovitica: Adolf Springer 57.25, Andrija Tausz 10, Selima Bing 12.50, Olga Engel 25.50, Jakob Kraus 55, ud. Rosenfeld 7, dr. H. E. Kaufmann 4.50, 171.75

Koprivnica: razni 190.25

Zagreb: Riki Kohn 100.—

Zemun: Elias 100.—

1686.—

Geulat haarec:

Dr. Jacobi akcija.

Zagreb: Židovsko Narodno Društvo 1500, Albert Hertmann 500, djeca židovske pučke škole 250,

Julije Hoffmann 100, Hilda Singer 100, Josip Hoffmann 100, Adolf Licht 100, Hinko i Adolf Stern 100, Albert Ozmo 100, Braća Gross 100, dr. Lavoslav Singer 100, Lav Stern 50, Karlo Heim 50, M. Sommer 30, 3180.—

Vinkovci: Na brit mila sina Samuela Kleina daruju: po 50 dr. Frankfurter, Miškolzy, Miši Breslauer, Vilko Ornstein, po 30 Adolf Beck, Simon Kern, Sisman Karitz, dr. Stark, Klein Samuel, po 20 Hecht, Epstein, Mogan, Deitelbaum, Filip Schön, Fleischacker, po 10 Kaufmann, Klein Lavoslav, Brichta 500.—

3680.—

Samoopozovanje:

Karlovac: 2000.—

Vinkovci: Berta Weil 25, Johana Honig 20, Nina Bröder 10, dr. Lang 5, 60.—

2060.—

Obiteljska darovna knjiga.

Vinkovci: Na svadbi gđjice Elli Auginfeld sa g. Ernestom Komorom daruju: Ernst Walter Komor 250, Mavro Auginfeld 200, G. Komor, Lederer, S. Komor, Franz Löwy 100, dr. Lederer, dr. Lang 50, Stein 30, Grünberger, Müller 10, 1000.—

Grubišnopolje: Na oprosnj večeri Leopolda Singera kod Karla Steinera 340.—

Zagreb: Sakupljeno na bar mičva Milan Wolf 320, Adler 300, Hochsinger 100, Rosenberg 500, na svatovima Kolar — Schlesinger 270, na banketu u počast novoizabranih gradskih zastupnika gg. dra. Hugona Kona i dra. Marka Horna 1800 2940.—

Zemun: na brit mila Eugena Semnica 8. III. 1925.: Emanuel Samlaić 50, Hinko Samlaić 20, Albert Semnic 20, Herman Kaiser 20, Salamon Scheer 30, Kalman Weinberg 10, David Abraham 50, Ignjat Semnic 30, Herman Semnic 10, Ignjat Rosenfeld 10, Adolf i Fani Flesch 20, Gerzon Kačka 10, Na brit mila Daniela Semnica 15. III. 1925. darovali su: Geza Kellner 25, Mavro Sirmaj, Zagreb 50, Herman Semnic 10, Albert Semnic 20, Ivan Vesely

100, Malvina Klug 10, Salamon Scheer 20, Mavro Silberknopi 10, Salamon Schwitzer 20, Ignjat Schwitzer 20, Ignjat Semnic 20, Hinko Samlaić 20, Isidor Bihaly 20, Herman Bihaly 10, Dimitrije Ljubiša 20, Emanuel Samlaić 30, Gerzon Kačka 10,

Koprivnica: 400.—

5275.—

Jaar Jugoslavia.

Vinkovci: Na zlatnom piru supruga Flesch, na svadbi gdje Flesch s g. Neuschlossom, te na svadbi gdje Grün s g. Rothom daruju: Emanuel Grün 50, B. Flesch, Neuschloss 30, nečitljivo, Koze 20, Lazar Flesch, Marton, Stein 10, Briedmann Arpad 5,

Brod na Savi: Prigodom smrti Ane Liebmann rođ. Weiss u gaj Anne Liebmann daruju: direktor Rudolf Fuchs 500, Oskar Liebmann 100, Dragutin Mahler 100, Markus Rein 100, Theresia ud. Weiss 100, Milan Rechnitzer 100, Samuel Spitzer, Požega 100, dr. S. Steiner, Požega 100, Hinko Spitzer, Požega 50,

Zenica: Samuel Papo i Slavko Schönweld daruju po 1 masl. na ime pok. Izidora Levi-a 120.—

Grubišnopolje: 1 masl. na ime Pero Posavac 100.—

1655.—

Zlatna knjiga:

Split: Prigodom otvorenja hebrejskog univerziteta u Jerusolimu darovaše za upis g. inž. V. Morpurgo, predsjednika bogoštovne općine: Inž. Viktor Morpurgo 100, Elias Papo, Sarajevo 100, Markus Finci 60, Izidor Stern 50, Julius Broner 50,

Braća Kajon 50, Albert Finci 50, David Dicker 50, David M. Perera 50, David K. Levi 50, David Papo 50, Josef Š. Finci 30, Šalom Finci 20, Lejači Bahar 20, Martin Dicker 20, Hajim Kabiljo 20, Bernard Drutter 20, Rafael Eškenazi 20, Fischer N. 20,

Pregled:
Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 19633.50
Iz Bosne 2080.—
Iz Srbije —
Iz Vojvodine —

Dinara 21.713.50

Od 1. oktobra 1924. do 28. maja 1925. unišlo sveukupno dinara 482.230.20

Natječaj.

Izraelitička bogoštovna općina u Vukovaru traži glazbeno obrazovanoga

kantora

koji obavlja službu u hramu uz pratnju kora i orgulja. Isti mora biti vješt, šohet i bodek, te baal kore. Plaća prema pogodbi. Nastup službe 1. septembra o. g. i prije. Ponude neka se šalju do 10. juna o. g. podpisanome predstojništvu. Putni trošak nadoknadjuje se samo pozvanima.

U Vukovaru, 15. maja 1925.

Hinko Steiner
predstojnik.

Traži se jedna bolja srednjih godina ozbiljna povjerljiva žena ili djevojka Židovka, za kućni posao, koja i kuhati znade. Postupak dobar, plaća po dogovoru. Rublje prati ili ine teške poslove ne treba obavljati.

Adresa: **Bernard Hajon**
Dubrovnik

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

כשר

Restauracija „KARMEL“

u prostorijama prijašnje restauracije Anđela, Petrijska ulica 26.

Solidna i dobra podvorba, vazda svježja i dobra kuhinja.

Abonenti dobivaju popust.

Za obilnu posjetu moći

Restauracija „KARMEL“

P A M U K

sve vrsti i
u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeve ulica broj 15

Brzjavni: DIANA Telefon broj 23-66

M O L I N O

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)

Wiener

Morgenzeitung

Mjesečna pretplata D 60.—

Godišnja „ D 720.—

Kod jednokratne uplate čitave godišnje pretplate dobiva se lijepo djelo H. Gräetz: „Volkstümliche Geschichte der Juden“, u tri ukusna sveska.

Pretplata se šalje povjereniku Ernestu Schäfferu, Zagreb, Račkoga ulica 3./5. ili na čekovni račun Zagreb, br. 40.085 a uz istovremeno obavještenje povjerenika s adresom Zagreb, poštanski pretinac 217.

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. Z A G R E B Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

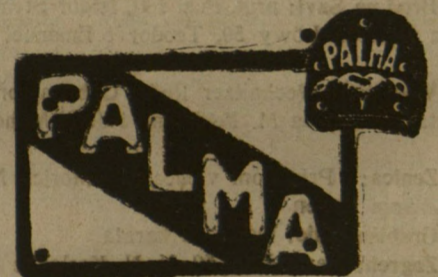
Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okvira
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

N A M A L O I V E L I K O

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

Tvornica umjetničkog pokućstva

BOTHE i EHRMAN D. D. ZAGREB

Tvornica:

Zagreb, Savska cesta broj 25.
Telefon broj 14 i 19—99.

Prodavaona:

Zagreb, Ilica 38. ulaz Mesnička ul.
Telefon broj 17—76.

Podružnica:

Beograd, Kralja Petra ulica 20.

Komisijona skladišta:

Braća Stožir k. d., Bjelovar,
Ivanoslav Unkelić, Gospić,

Depolo i Stipčić, Sušak,
Janković i Grujić, Pliš,

Lazar Atanasijević i Kompanija Skoplje,
Josip Pijavić, Split.

— Proizvadžja: pokućstvo svih vrsti i slogova, kompletan uređaj za stanove, banke, hotele, kavane i restauracije. —

SKLADIŠTE TAPETA I KOŽNIH GARNITURA.